

BUDSTIKKA

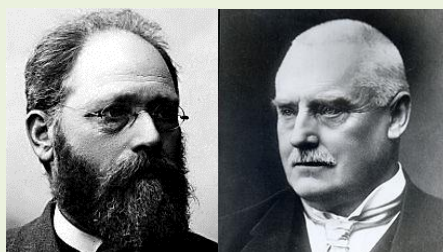

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren	2
«Kunnskap og kunnskap, fru Blom»	2
Medlemmenes 5 minutter (13.4.2013)	3
Lederens hjørne	3
Referat fra årsmøtet 13. april 2013	4
Referat fra medlemsmøte 13. april 2013	5
Egil H. Thomassen: Så seile vi på Mjøsa	6
Jan Bødtker: Brev til Wollert Konow	10
Oddbjørn Salte: Postbondens friheter	11
Trond Schumacher: Klippfiskbrev	12
DASV: Postvertragsprosjekt	16
Finn Bjørke: Sjekk beskrivelsene	17
Erling Solem: Onkelen fra Bogata	18
Småskalaforfalskning	20
« Wenn jemand eine Reise tut »	20
Knut J. Buskum: Ship letter	21
Chris Nyborg: Posthistorie er også lokalhistorie	22

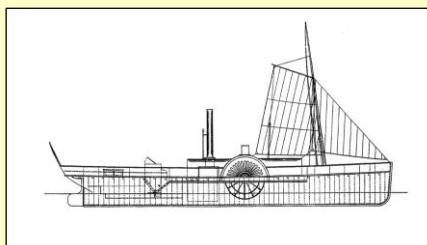
Min Elokade Son
At her jeg den forvi elst a
at sude sig jense men dog
ikke sad mest som jeg

Auksjonsfunn beskrives
side 17; Bancobrev 1851
fra Hamar til Stockholm.

To norske statsministre, men ikke i
regjering da brevet på side 10 ble skrevet..

På sidene 6-9 forteller
Egil H. Thomassen om
etablering og finansiering
av et dampskipsselskap,
illustrert med datidens
korrespondanse.

Side 16

Chris Nyborg er gjesteskribent
fra Norsk Lokalhistorisk
Institutt. Han kommer med en
utfordring på sidene 22-23.

**SHIP LETTER
NEWCASTLE-TYNE**

Dette stemplet er behørig registrert
men Knut J. Buskum viser på side 21
at det også er kjent brukt.

Oddbjørn Salte har igjen dykket
ned i arkivene, denne gang bringer
Budstikka et stattholderbrev om

**Postbondens
friheter
anno 1711.**

Side 11

**BACALAO
SUPERIOR**

Budstikka bringer ikke klippfisk-
oppskrifter, men viser brev fra
Spansketiden med viktige porto-
oppskrifter -- på sidene 12-15.

«Bare en bagatell»

Samlere er ofte godtroende; vi *har*
sikkert alle kjøpt noe i «god tro».
Har selger rett til å la være å informere
kjøper, fordi kjøper «vet best» ?

Se side 2 og side 20.

Høstens møter:

21. september 2013

Egil Hennem Thomassen:

"Flygeblad over Norge"

Det er anledning til å ta med flygeblad for en
identifiseringsrunde etter foredraget.

30. november 2013

Jan B. Andreassen:

"Poststeder i Numedal"

Møtene holdes i lokaler i

"Elias Kremmer", 2. etasje, over

Kafé Asylet

Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00

Mat og drikke: tradisjonelt opplegg

Åpent møte i Fredrikstad under

FREFIL 2013 (4.-6.nov)

Budstikka

utkommer i 2013 med fire nummer
og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt for originalstoff hvis kilde
oppgis.

Ansvarlig redaktør:

Per Erik Knudsen
Ullern allé 123, 0381 OSLO
Tlf.: 2250 1349
E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@gmail.com

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr.: Postboks 4369, Nydalen
0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395
Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Leder: Trond Schumacher
Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO
E-post: trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen
Maries vei 12, 3610 KONGSBERG
E-post: oivindr@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,
Lurudveien 28 K,
2020 SKEDSMOKORSET
E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe
Bety Kjelandsbergs vei 26 E, 0486 OSLO
E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen
Revefaret 69, 3033 DRAMMEN
E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:
Arne Thune-Larsen
Melumveien 7, 0751 OSLO
E-post: arne1@gmail.com
Knut Arveng
Jonas Reins gt.2., 0360 Oslo
E-post: knut.arveng@gmail.com

Noen linjer fra redaktøren:

Av og til skjer uventede sammenfall.

I dette nummeret av Budstikka er det tilfeldig at *Trond Schumacher* skriver om klippfiskbrev fra Kristiansund og *Erling Solem* om bevart post fra/til medlemmer i «klippfiskfamilien» Schmedling fra Kristiansund (og Bilbao). Like tilfeldig er det at *Egil H. Thomassen* viser bancobrev fra Mjøsdistriktet og *Finn Bjørke* beskriver et bancobrev fra Hamar via Christiania til Stockholm. Det som *ikke* er tilfeldig er at nordmenn er involvert i post innen og til eller fra Norge. Det er heller ikke tilfeldig at flere enn vi som er medlemmer i NPS skriver om posthistorie.

Redaktøren tok for en tid tilbake kontakt med Norsk Lokalhistorisk Institutt, bl. a. for å få presentert deres nyttige hjemmesider på en vettig måte. Artikkelen på side 22-23 inneholder en utfordring til alle oss i NPS, styre og medlemmer, i form av *et ønske* fra Chris Nyborg fra NLI:

“Norsk Posthistorisk Selskaps ambisjon er å lage et posthistorisk oppslagsverk som dekker så mange emner som mulig, og å styrke interessen og forståelsen for posthistorie”.

Det er meget bevisst at jeg viser til andre medier. Flere steder i bladet er andre hjemmesider enn NPS egen side nevnt. Steder å dykke inn i, også til å lage bedre. Redaktørens oppfatning av NPS er forøvrig:

NPS er et selskap uten “møteplikt” men med “skriveplikt”.

En amerikansk bedriftsleder som ble sitert den gang jeg studerte, hadde et ønske når han trengte en ny medarbeider: «**Give me a man who reads**». Jeg vet at alle NPS-medlemmer kan lese, jeg vet også at alle kan skrive. Det er i helt i orden at det skrives for den lokale klubben. Det er helt i orden at stoff som passer aller best i NFT kommer dit og at stoff for krigspost- og skipspostinteresserte kommer i andre blad enn Budstikka. Det viktigste er at den viten vi har eller forsker frem fra arkivdypene kommer frem i lyset. På trykk er vi sikret at vår viten blir bevart. *Filatelistisk årbok* kan bidra til at lokalt publisert stoff får flere lesere.

Jeg vet at Budstikka ikke har all verdens opplag. Men: jeg vet også fra mange tilbakemeldinger at **Budstikka blir lest**. Vi som «stiller ut» gjør det vel først og fremst for å få vist våre samlinger for dem som måtte ha glede av det. Kan vi vekke interesse hos noen få, gleder vi oss over det. Vi kan skrive med samme formål; bli sett, bli lest og ha glede av det. At vi gleder andre er **en ekstra bonus!**

Per Erik

Kunnskap og kunnskap, fru Blom...

Mange av oss handler på auksjoner, vi kjøper og vi selger. Anerkjente auksjonshus gjør så godt de kan når de skal beskrive objekter. Som såkalt «avanserte samlere» og posthistorikere vet vi av og til mer. Vi vet nemlig hva vi har og hva vi er på jakt etter. Hver for oss har vi spesialkunnskap om våre egne områder som langt kan overskride auksjonshusenes. Vi er lykkelige når vi kan finne gullkorn. Helst hvis de er rimelige nok. Det objektet som kan toppe våre samlinger, er kanskje helt uten verdi for andre. Slik er det jo, også.

Det omsettes for store beløp i organisert handel. Men likevel er det blitt slik at salg fra handler/samler på internettet totalt sett representerer de største verdiene. Det er på nettet vi kan være gullgravere. Det er også på nettet at det finnes andre «gold diggers» enn oss. Flere selgere der som jukser ved å selge falske varer til godtroende samlere enn i organisert handel. De aller fleste frimerkehandlere og auksjonshus er hederlige. Vi i NPS er ikke godtroende, vi *vet* at vi kan bli lurt; av falske stempler, av falske merker, av falske brev, av reparasjoner. Vi ser det alle sammen, på eBay, QXL etc. at selgere forsøker å late som det de selger er verdifullt. Noen legger ut sine objekter til «lokkepriser»; noen ganger uanstendig lave; andre ganger uanstendig høye. Det er fritt frem å **by, helt frivillig**. Også der.

Blir **vi** lurt, er det ofte vår egen feil. Vi har tilgang til for eksempel **Fakes, Forgeries & Experts Journal**. Men hva med de kunder som ikke har samme kunnskap som oss, de som byr og handler uten **vår** viten? «Enkelt» for selger å fraskrive seg et eventuelt ansvar. Budstikka gjengir her *et nokså typisk selgersvar* (norsk) på konkrete spørsmål: «**Takk for henvendelse. Jeg har ingen kunnskap om disse merkene og overlater derfor til interesserte kjøpere å avgjøre kvalitet og ekthet.**»

På nettet gjelder ofte «Sold as is» fra en som selger noe han ikke vet hva er, til en kjøper som ikke vet hva som kjøpes.

Medlemmenes 5-minutter fra møtet 13.april 2013.

- Gunnar Melbøe minnet om kontingenten. Cirka 25 hadde ikke betalt, de vil få påminnelse i Posten.
- Arvid Løhre fortalte om Facebook-gruppa «Gamle Postfolk», der det kommer fram bilder og kommentarer om Postverket før i tiden. («Gamle Postfolk» var da en åpen gruppe, der alle kunne lese alt, men ble en lukket gruppe første uka i mai.)
- Bjørn Myhre minnet om FREFIL 2013, og opplyste at mer informasjon kommer i neste nummer av NFT (NFT 2013:3).
- Erik Lunde minnet om samlermesse i Råde dagen etter. Der skulle det være 40 handlere av større og mindre kaliber.
- Bjørn Schøyen hadde lest klassikeren: «Norsk eksilpost 1940-45» av Karl U. Sanne (1981), og kunne fastslå en ny kobling mellom et handelsfartøy og et stempelnummer ut fra et objekt han hadde.
- Redaktør Per Erik Knudsen etterlyste mer stoff til Budstikka, smått og stort, spesialisert og allsidig.
- Peer-Christian Ånensen mente det ikke ble mange nye posthistorie-samlere hvis man bare skrev i Budstikka. Det var behov for at temaet posthistorie ble presentert i NFT, slik som Kvinnesland hadde presentert skipspost-samling.
- Tore Berg minnet om landsmøtet i Stavanger, og etterlyste flere påmeldinger av 1-rammes eksponater til utstillingen Rogaland 2013. Videre reklamerte han for den uformelle aften med demonstrasjon av trykking av spesialobjekt.
- Jan Kr. Isaksen skulle hilse fra Bent H. Johnsen. Det blir årsmøte i Grenseforeningen lørdag 25. mai på Nordby hotell ved Svinesund.
- Ole Jørgen Grann kom med et hjertesukk om helt moderne filateli, - «er det noen som følger med?» Bakgrunnen var bruken av en etikett han mente var fra hans del av Gud-brandsdalen. Peer-Christian mente mye informasjon forsvant. Enkelte portotakster finnes for eksempel bare på nett, og hvis det ikke er tatt vare på mens det er gjeldende, er det umulig å finne dem i ettertid.
- Tore Berg kom inn på temaet rekruttering og viste til slektsforskning, en hobby som har opplevd oppsiktsvekkende oppsving i det siste. Og dette er også et eksempel på noe nytt folk begynner å interessere seg for i voksenalder.
- Fredrik Schreuder tok opp utfordringen med gotisk håndskrift, noe som møter både slektsforskere og posthistorikere som skal hente stoff fra gamle arkiver. Peer-Christian viste til et kurs som finnes gratis på nett:
<http://www.hist.uib.no/gotisk/>
Arvid anbefalte heller boka:
«Den glemte skriften» av Knut Johannessen
Riksarkivarens skriftserie 28, Universitetsforlaget (2007).
ISBN 9788215002026 Nytt opplag i 2012, så det er ingen problemer med å få kjøpt den. (Mai 2013 billigst på: Akademi.no).
Der kan man starte med å få forklart hver enkel bokstav, hvordan den skrives og hva den kan forveksles med. Sitat fra boka: «Mange sier de føler seg hensatt til første klasse når de får vite at de må begynne med å lese og oppfatte hver bokstav for seg. Men det er jo nettopp i første klasse vi befinner oss!»
- Det ble også tatt opp temaet attester på posthistoriske objekter, og at det var lite brukt. Wilfred Wasenden pekte på at attester på gamle brev er ofte en beskrivelse av hva du ser, ikke en analyse. Bjørn Schøyen supplerte med at *en attest er en teknisk analyse, ikke en posthistorisk analyse*, noe som er to forskjellige skåler. Det ble deretter en liten diskusjon omkring forskjellen. Trond viste også til at styret for noen år siden hadde behandlet en forespørsel fra Forbundet om NPS som attestskriver på norske posthistoriske objekter. Svaret den gang (i 2006) var for øvrig at: «Styret i NPS gjerne stilte seg til rådighet når det gjaldt å finne fram til spesialister/kompetanse innen de ulike områder av posthistorien, men at Selskapet som organisasjon ikke ønsket å etablere en gruppe eller ansvarlig enhet.»

Lederens hjørne

Posthistorien som trekkes fram i denne lederen ble skrevet den 19. mars 1953 av en av våre Nobelprisvinnere i fysiologi og medisin, **Dr. Francis Crick**. I et 7 siders brev til sønnen Michael, som den gang var 12 år, skriver han blant annet:

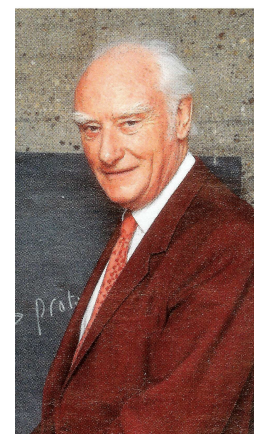
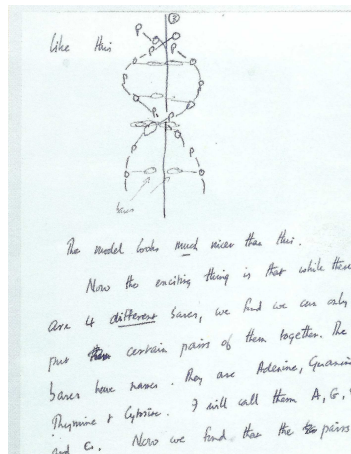
“Dear Michael,
Jim Watson and I have possibly made a most important discovery. We have built a model for the structure of deoxyribose nuclei acid (read it carefully) called DNA for short. Our structure is very beautiful. Now the exciting thing is that while there are 4 different bases in the chain, we find we can only put certain pairs of them together. The bases have names. They are Adenine, Guanine, Thymine & Cytosine. I will call them A, G, T and C. Now we believe that the DNA is a code. That is, the order of the bases (the letters) makes one gene different from another gene (just as one page of print is different from another). You can now see how Nature makes copies of the genes. [Her følger en forklaring på hvordan DNA molekylet (dobbel-helix'en) lar seg separere i enkelttråder for å kunne kopiere nye segmenter av dobbelt-helix etc]. In other words we think we have found the basic copying mechanism by which life comes from life. The beauty of our model is that only these pairs can go together. You can understand that we are very excited. We have to have a letter off to Nature [Det mest betydningsfulle naturvitenskapelige tidsskriftet i vår tid] in a day or so, Read this carefully so that you understand it. When you come home we will show you the model. Lots of love, Daddy”

Den 25. april sto artikkelen av James Watson & Francis Crick på trykk i tidsskriftet “Nature”: **Molecular structure of nucleic acids. A structure for Deoxyribose Nucleic Acid**. Artikkelen er på en side, men nok til at de unge herrer og vitenskapsmenn fikk nobelprisen for sin oppdagelse i året 1962.

Hva så med brevet til sønnen Michael som ble skrevet noen uker før artikkelen sto på trykk? Det ble solgt på auksjonshuset Christie's i New York 10. april i år for **35 millioner kroner** inkludert kommisjon. Det er ny verdensrekord for et brev solgt på auksjon. Og det uten at konvolutten med frimerke og stempel (som vel neppe var verd mer enn en Wergeland eller to) som brevet hadde ligget i fulgte med!

Er det noen som fortsatt er uenig med meg i at et helbrev er mer interessant og verdifullt i hobbyen vår enn et brevomslag? Med ønske om en riktig god og flåttfri sommer!

Trond

**PROTOKOLL FRA ÅRSMØTE I NORSK
POSTHISTORISK SELSKAP** lørdag 13. april 2013
Kafé Asylet, Grønland 28, 0188 OSLO.

SAKSLISTE:

- 1) Konstituering.
 - a) Godkjennelse av innkalling.
 - b) Valg av dirigent og sekretær.
 - c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.
- 2) Styrets årsmelding.
- 3) Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.
- 4) Regnskap.
- 5) Fastsettelse av kontingent for 2014.
- 6) Budsjettforslag 2013.
- 7) Valg: Leder (1 år), 2 styremedlemmer (2 år),
2 varamedlemmer (1 år),
revisor (1 år),
2 styremedlemmer i Dr Per Gelleins minnefond
(i tillegg til leder av NPS) (1 år) og valgkomité.

1) Konstituering.

a) Godkjennelse av innkalling. Møtet ble åpnet av leder Trond Schumacher kl. 13:20. Det var 26 medlemmer med stemmerett og 1 gjest til stede. Innkalling med saksliste var kunngjort i Budstikka nr. 1 og på Selskapets hjemmesider.

Vedtak: Innkallingen godkjent.

b) Valg av dirigent og sekretær.

Vedtak: Ivar Sundsbø ble valgt til dirigent og Arvid Løhre til sekretær.

c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.

Vedtak: Øistein Haugen og Bjørn Mugggerud.

2) Styrets årsmelding.

Årsmeldingen var gjengitt i Budstikka nr. 1, 2013, og ble lest og gjennomgått av lederen.

Vedtak: Årsmeldingen 2012 godkjent uten merknader.

3) Rapport fra Dr. Per Gelleins minnefond.

Rapporten for 2013 ble lest opp i sin helhet:

- «I 2013 er fondets egenkapital på kr 119.367. Av dette er kr 100.000 grunnkapital som ikke kan røres. Rentenivået i Norge i fjor var fortsatt lavt, og utsiktene framover tyder på at det fortsetter slik. Komiteen velger likevel å utdele et større beløp enn renteinntektene skulle tilsi, men har måttet foreta en streng prioritering. Neste år er det 30 år siden fondet ble opprettet. Det kan være en passende anledning for Selskapet til å treffe tiltak for å styrke fondets egenkapital, slik at søkere kan få den støtten de fortjener.

Årets søknadsfrist har vært kunngjort både på vår hjemmeside og i Budstikka. Etter fristens utløp den 1. april, forelå det fire søknader til behandling. Det ble søkt om til sammen kr 15.000, samt ett uspesifisert beløp. Alle prosjektene er solide og godt begrunnet. Ett av prosjektene mottok støtte også i fjor, og har dermed fått en lavere prioritering enn de øvrige søknadene. I statuttene heter det at: «Ved tildeling skal medlemmer av Norsk Posthistorisk Selskap eller publikasjoner som utgis av Selskapet være fortrinnsberettiget.» Komiteen har vurdert det slik at alle søknadene regnes for å komme fra medlemmer av Selskapet, selv om to av søknadene er prosjekter i regi av andre foreninger.

I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 13.4.2013, utdeles kr 9.000 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til fire prosjekter fordelt slik:

- 1) **Oddbjørn Salte, kr 3.000,-** til dekning av utgifter i forbindelse med hans posthistoriske prosjekt: «Transkripsjon av Jens Schanches rapporter fra 1754.»
- 2) **Arne Eriksen, kr 1.000,-** til bokprosjektet "Brevet frå Granvinssmeden og andre postale forteljingar frå Hardanger" (arbeidstittel)

- 3) **Bjørn Mugggerud v/ Krigs- og Feltpostforeningen (KFF), kr 2.000,-** til bokprosjektet «Reidun og Kvarstadkvinnene internert 1942-44» (arbeidstittel).
- 4) **Odd Arve Kvinnesland v/ Norsk Skipsposthistorisk Forening (NSPF), kr 3.000,-** til nytrykk av James Pedersens bilag til dampskipsfartskomiteéns innstilling i 1916: «Om statens dampskipsfart.»

Oslo, 13.4.2013, Trond Schumacher (sign.)

Ivar Sundsbø (sign.) - Arvid Løhre (sign.) -

Vedtak: Rapporten fra Dr. Per Gelleins Minnefond 2013 ble tatt til etterretning.

4) Regnskap.

Regnskapet 2012 for NPS og Gelleins Minnefond var gjengitt i Budstikka nr. 1, 2013, og ble kort kommentert av kasserer Gunnar Melbøe. Revisor Peer-Christian Ånensen hadde revidert regnskapene og funnet alt i orden.

Vedtak: Regnskapene godkjent uten merknader.

5) Fastsettelse av kontingent for 2014.

Styret foreslo ingen endring av kontingenten for 2014. Benkeforslag fra Per-Johan Mejland om en økning av kontingenten til kr 400. Det var begrunnet med ønske om å bedre Selskapets økonomi, og gi muligheter for at vi kan leie det noe større lokalet på Asylet.

Forslagsstilleren samt lederen med flere hadde ordet. Første avstemning med håndsopprekning ga likt stemmetall for de to forslagene, 13 – 13.

Etter en kort debatt ble det ny avstemning, med resultat 9 stemmer for styrets forslag og 16 for Mejlands forslag.

Vedtak: Kontingenten økes med kr 50, og blir kr 400 for 2014.

6) Budsjettforslag 2013.

Budsjettforslaget, gjengitt i Budstikka nr. 1, 2013, ble gjennomgått av kasserer Gunnar Melbøe. Det var ingen forslag til endringer.

Vedtak: Budsjettforslaget for 2013 godkjent.

7) Valg.

Valgkomiteen, som bestod av John Torstad og Øyvind Midtli, la fram en skriftlig innstilling. Dirigenten ledet valget. Peer-Christian Ånensen tok ordet og presiserte at det skulle være styret som la fram forslag på valgkomite, og ikke valgkomiteen.

Vedtak: Valgkomiteens innstilling ble fulgt, og følgende ble enstemmig valgt:

Leder, 1 år: Trond Schumacher (gjenvalg)

Styremedlemmer, 2 år: Gunnar Melbøe og Øivind Rojahn Karlsen (gjenvalg).

(Arvid Løhre og Henning J. Mathiassen var ikke på valg.)

Varamedlemmer, 1 år: Arne Thune-Larsen og Knut Arveng (gjenvalg).

Revisor, 1 år: Peer-Christian Ånensen (gjenvalg)

Styret for Dr Per Gelleins minnefond:

Leder (formann) for NPS

samt Ivar Sundsbø og Arvid Løhre (begge gjenvalg).

Valgkomité: Per Kindem (ny) og Jan Kr. Isaksen (ny)

Årsmøtet ble deretter hevet av dirigenten kl. 13:50

Oslo, 13.4.2013

Arvid Løhre (sign), årsmøtets sekretær

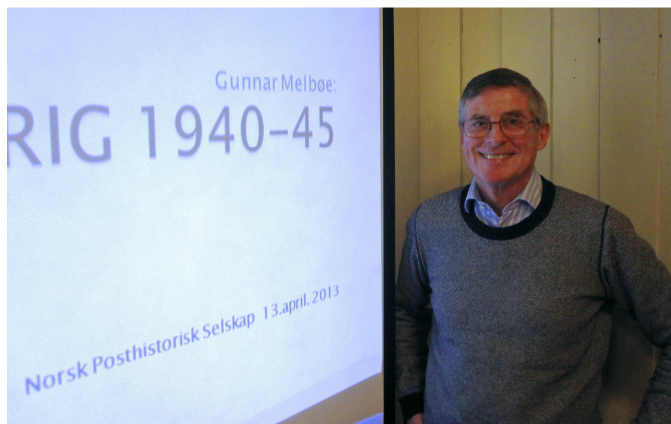
Bjørn Mugggerud (sign.) *Øistein Haugen* (sign.)

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 13. APRIL 2013

Ordinært medlemsmøte

Det ordinære medlemsmøtet tok til ca 13:50, noen få minutter etter at årsmøtet var avsluttet. Sekretæren hadde med hilsninger fra noen av våre medlemmer, som hadde svart på møtepåminnelsen pr e-post: *Hallvard Slettebø*: «Jeg kan dessverre ikke være med dere - ha et fint møte!» *Svein Arne Hansen*: «Lykke til med møtet, skulle gjerne vært der, men må på europeisk friidrettskongress i Skopje fredag-søndag.» *Bjørn Eirik Rasmussen*: «Dessverre kolliderer det med Norges-delen av Skanfil. Synes det er synd at en ikke klarer å sette opp møtetids-punkter forskjellig fra auksjonene. Jeg kommer ikke av den grunn.» *Oddbjørn Salte*: «Det er bare å beklage, men jeg får ikke anledning til å reise inn til Oslo denne gang. Du får hils Årsmøtet, og så håper jeg at jeg får anledning til en tur østover til høsten.» *John Torstad*: «Lykke til med årsmøtet i NPS - jeg får ikke prioritet møtet denne gang.» *Per Kindem*, som også kom med en oppfordring: «Takk for reminder! Er i Jølster, sliter med å hanke inn utstillere. Kan du være så vennlig å minne medlemmene på utstillingen [FREFIL 2013], har til nå bare et eksponat i mester-klassen. Det er sikkert mange aktuelle kandidater i NPS som har en internasjonal gull uten å fått GP nasjonalt i Norge. Hils til alle!»

Deretter orienterte Trond litt fra dagens styremøte, og minnet om åpent møte i Stavanger. Styret har vedtatt å bevilge kr 2000 i støtte til Vadsø Filatelistklubb og utstillingen «Varanger 2013» (20.-22.9.). Klubben søkte om midler slik at de kunne få Trond Schumacher som posthistorisk foredragsholder på utstillingen. Varanger 2013 avvikles samtidig med vårt høstmøte, 21. september, men dette vil selvfølgelig gå som planlagt med en "vikar" for Trond. Det ble spurt om det vil bli åpent møte i Fredrikstad i forbindelse med Frefil i høst. Trond svarte at det så langt ikke var planlagt noe i regi av NPS, men at vi var avhengig av lokale krefter som kunne holde foredrag med et tema i tilknytning til området vi befant oss i. Det ble fortalt at det skulle presenteres en stempeloversikt over Fredrikstad, enten som et særtrykk eller som en del av utstillingskatalogen. Spørsmålet ble visst hengende litt ubesvart, om dette var noe som kunne utvides til et åpent møte i regi av NPS.

Medlemsmøtets hovedpost, «Narvik i krig 1940-45»

Nok en gang har **Gunnar Melbø** vist vei innen posthistorien. Han var en foregangsmann med sine arkivstudier på 1980-tallet, og nå er det snakk om nye veier innen utstillingsfilateliene. Og hvis ikke posthistorien sammen med resten av filateliene skal forsvinne med vår(e) generasjon(er), må vi fenge interessen hos den "nye ungdommen". Hvis du har lest *Henning J. Mathiassens* innlegg i NFT 2013:3, skjønner du hva referenten mener. **Gunnar fikk 88 poeng, gull og ærespris** på den nasjonale utstillingen i fjor, Sørland 12 i Kristiansand! Så det er tydelig at han har knekt koden, det å formidle gode og sjeldne objekter tekstet og montert på en interessant og tiltalende måte. Dette fenger langt ut over filateliens rekker, det har større appell for folk flest! Men «Åpen klasse» betyr likevel ikke at det er fritt fram for hva som helst uten regler. Det skal være balansert, 50 % ikke-filatelistisk materiale.

Gunnar monterer eksponatet på ark i formatet A3, i likhet med stadig fler i åpen klasse og i postkortklassen.

Han startet med et unikt brev sendt fra panserskipet «Norge», stemplet 8. april 1940, dagen før det ble senket. Kampene i 1940 var også illustrert med originalfotografier som hadde kommet på markedet fra *Imperial War Museum* i London.

Han fortalte også den artige historien om det sjeldne poststempelet **NARVIK H** (havn), som forsvant under krigen. Stempelet dukket opp på mange år senere på et museum i Østerrike. Den tidligere representanten for okkupasjonsmakten, major *Hans Rohr*, hadde levert det inn før han døde.

Etter foredraget kommenterte *Ivar Sundsbø* nettopp det, at samlingen til Gunnar var den positive overraskelsen på Sørland 12. Deretter kom det en liten diskusjon om åpen klasse og bruk av lagde filatelistiske objekter.

At bruk av slike ikke alltid er til å unngå, kan forstås av kommentaren fra Ivar. Uten objekter laget av filatelister, hadde det ikke vært mye å vise fra tyske stater på 1800-tallet!

Gunnar ble takket for foredraget på tradisjonelt vis..

Posthistorisk lapskaus

Dermed var det klart for den posthistoriske lapskausen. Og det eneste som var i veien med den, var at det bare var en porsjon til hver! Klokken 14:56 tok Trond ordet:

«**Jeg skjønner dere savner noe!**» Det var nemlig ingen posthistorisk linjekevitte denne gang, kun øl eller mineralvann. Så lenge vi befinner oss i lokaler tilhørende et etablissement med skjenkebevilgning, må vi være lydøvre for beskjeder fra utleieren.

Men skålene kom likevel i tur og orden, den siste klokka 15:06 for **Posten, som den engang var**.

Medlemmenes 5-minutter gjenfinnes referert på side 3.

Spontanauksjonen

Auksjonen var annonsert til 15:45, og 17 stk. ble for å overvære og delta. Det var Arne Thune-Larsen som hadde hatt oppgaven med å ta imot objekter, og sammen med Trond som auksjonarius stod han også for den praktiske gjennomføringen av dagens siste høydepunkt.

Gunnars hefte om «Postforholdene i Ofoten», et lite spesialtrykk snart 25 år gammelt (?), ble det litt budkamp om. Dette var et donasjons-objekt, og sammen med Bolaffi 1997 International «All the records of the philatelic season», som gikk for kun 30 kr, og 2000-utgaven for 70 kr, ble det til sammen 180 kr i inntekt av donasjonene.

«**Dette må da være usedvanlig uvanlig**», sa auksjonarius. Uten at jeg noterte om han sa dette om en gjenpart av telegramanvisning fra 1943, eller om det var autografen til Hjalles på et Norwex 80-produkt som gikk for kroner 100,-. Sistnevnte Hjalles hadde forresten nettopp da sluttet å skrive autografer, det var kanskje derfor det ble oppløp på siste langside?

Referenten slutter herved også å skrive, for siste tilslag var klokka 16:20, og den offisielle delen var over.

Arvid Løhre, referent.

Mjøsposten er godt dokumentert med en rekke artikler om båter, stempler og ekspeditører. Denne artikkelen skal fortelle historien om etablering og finansiering av et dampskipsselskap, illustrert med datidens korrespondanse.

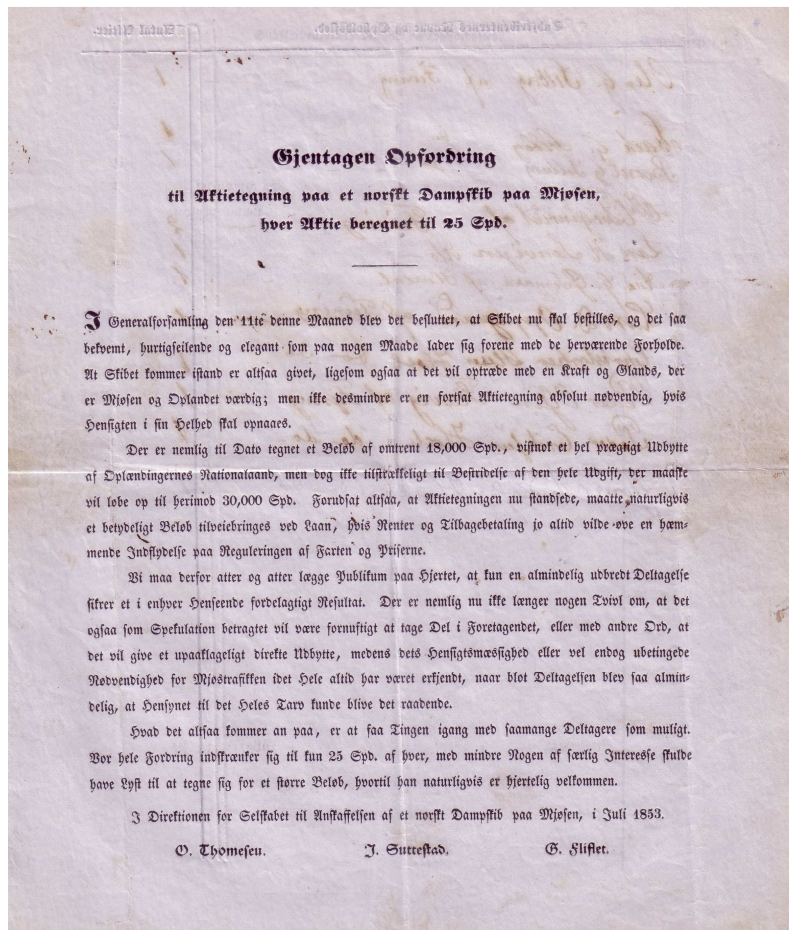
Først et lite tilbakeblikk: Ludvig Wiese hadde i 1839 på Lillehammer tatt initiativet til et interesseselskap med formål å drive dampskipstrafikk på Mjøsa. Året etter ble *Jernbarden* sendt fra Skottland i deler og klinket sammen ved Minne. De påfølgende år ga driften svært gode økonomiske resultater, og i 1847 ble Wieses nye dampskip *Dronningen* satt inn i trafikken. Noen år senere startet planleggingen av Norges første jernbane mellom Christiania og Eidsvold. Det var forutsatt at jernbanen samferdselsmessig skulle knyttes sammen med dampskipene på Mjøsa, og i 1851 solgte Wiese sine skip til det engelske selskapet som planla, bygde og skulle drifte jernbanen. Lite er kjent om Wieses beveggrunner for å selge skipene. Men han kan ha innsett at *Jernbarden* og *Dronningen* var langsomme og i ferd med å bli utdatert, eller retttere sagt akterutseilt. Hvis britene anskaffet seg raskere skip for konkurranse, kunne det bety tap for interesseselskapene.

Så snart engelskmennene hadde tatt over skipene ble passasjer- og frakttakster satt opp, samtidig som servicen ble dårligere. Det resulterte, naturlig nok, i en utbredd misnøye langs Mjøsas bredder, og i et innlegg i Morgenbladet 10. mai 1852 ble det tatt initiativ til å danne et selskap for "Anskaffelse av et nyt Dampfartøi, ikke for den personlige Interesses skyld, men som en Nationalsag, for ved Konkurrence, som det eneste tjenlige Middel, at fremtvinge en billig Frakt af Varer og Personer paa Mjøsen. Lillehammer og søndre Gudbrandsdalen, der først med fædrelandsk Sindelag optraadte som Stiftere af Dampskibsfarten paa Mjøsen, ville visst ogsaa nu fremkomme med Indbydelser, der vil finde Deeltagelse paa begge sider af Mjøsen, især på Hedemarken, hvor man før har staaet tilbage med Bidrag, især nu, da den har faaet en Kjøpstad, der har den største Deel af Oplandets Handel." Hamar var blitt kjøpstad fire år tidligere, 26. april 1848.

Innlegget er antatt å være forfattet av **Jens Suttestad** og **Ole Thomesen** fra Fåberg, og sammen med en tredje sambygding, lensmannen **Gudbrand Fliflet**, sendte de noen tid senere ut en innbydelse om å tegne aksjer i et nytt dampskip på Mjøsa. Innbydelsen beskrev, på samme måte som artikkelen i Morgenbladet, behovet for et dampskip som kunne konkurrere med de "engelske skipene". Den 5. november 1852 ble det holdt konstituerende generalforsamling på Ringsaker og de tre initiativtakerne ble valgt til direksjon for "Selskapet til Anskaffelse af et norsk Dampskib paa Mjøsen".

Til å begynne med var aksjekursen satt til 50 speciedaler, men ved generalforsamlingen i november 1852 ble den satt ned til 25 spd. Halveringen ble begrunnet med at flest mulig skulle få ta del i eventyret, men sannheten var vel at det gikk tregt med å selge aksjer til den opprinnelige prisen. Det skulle etter hvert vise seg at også 25 spd. ble for mye for mange.

I åra 1852-55 ble det sendt ut i alt fem aksjeinnbydelser. De første innbydelsene var rettet mot nordenden av Mjøsa; kommunene Fåberg, Lillehammer, Gausdal og Ringsaker. Dette området skulle komme til å tegne seg for 653 aksjer, mer enn en tredjedel av det totale antallet.

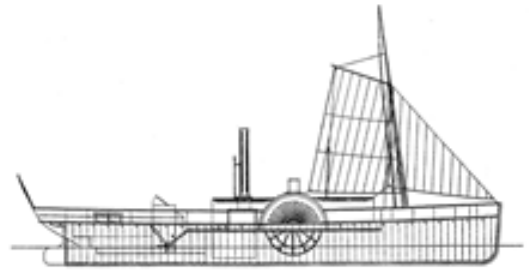
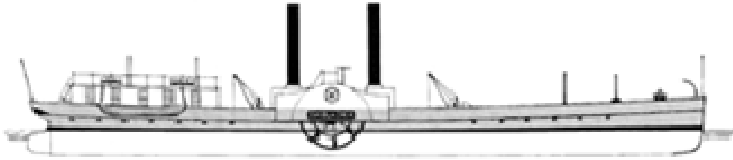

Innbydelsen av juli 1853: "Gjentagen Opfordring til Aktietegning paa et norsk Dampskib paa Mjøsen". På baksiden av denne innbydelsen har 11 gardbrukere fra Feiring og Hurdal tegnet seg for 12 aksjer.

Interesse og aksjekjøp spredde seg deretter geografisk "som ringer i vann". Den tredje innbydelsen siktet seg særlig inn mot de øvrige kommunene ved Mjøsa. Innbydelsen var datert juli 1853 og baserte seg på generalforsamlingens vedtak av 11. juli om å bestille et skip. Til den datoen var det tegnet aksjer for 18 000 spd.

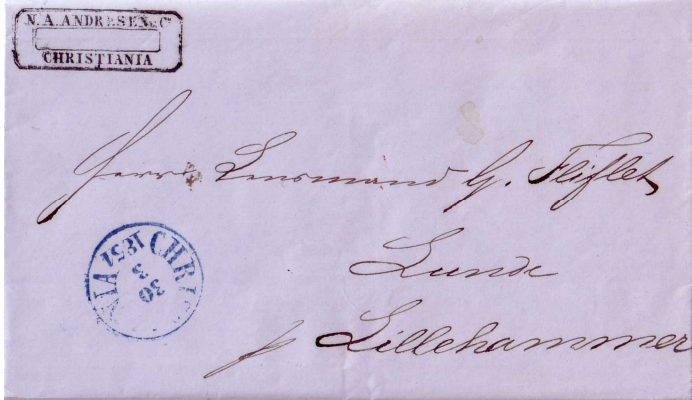
Det ble presisert i innbydelsen at aksjekjøp var en god investering og tegnet man seg for mer enn én aksje "var man naturligvis hjertelig velkommen".

Det ble tidlig anslått at 25-30 000 spd. i aksjekapital burde være tilstrekkelig for anskaffelse av et skip. Motala Verkstads pris gitt i desember 1853 lød på 27 600 spd, men ferdig innredet kom skipet to og et halvt år senere på 38 000 spd. Skipet skulle primære være et raskt passasjerskip. En komité samlet seg om navnet **Skibladner**, guden Frøys skip som alltid hadde medbør.

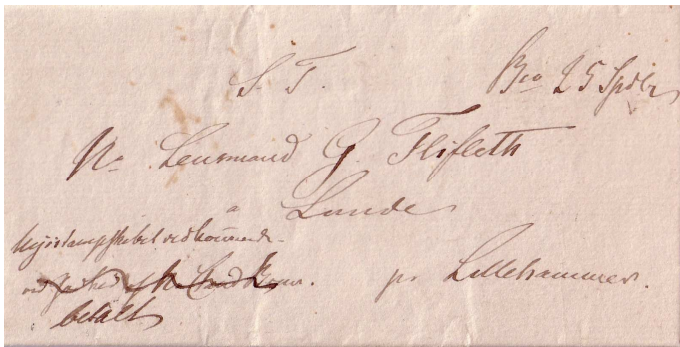
Skibladner og Færdesmanden som de opprinnelig var tegnet og bygd.

Da selskapet etter hvert forsto at bare ett skip ikke var tilstrekkelig for å oppta konkurransen med britene, ble det i juli 1854 vedtatt å også kontrahere et skip for varetransport. Det skipet ble bestilt ved Akers mek. Verksted, men bygd på Lillehammer og gitt navnet **Færdesmanden**. Det ble nødvendig å reise ytterligere aksjekapital.

Det siste satsningsområdet var hovedstaden. Mens gardbrukere var i majoritet som aksjetegnere i de fleste andre områdene, ble det kjøpmannstanden i Christiania som bidro mest der. Her tegnet noen seg for opp til 40 aksjer.

Direksjonen knyttet til seg aksjeakkvisitører i flere kommuner. Deres oppgave var å tegne aksjer ved personlig invitasjon, distribuere mottatte aksjebrev og ikke minst samle inn og sende betalingen til direksjonens regnskapsfører Gudbrand Fliflet.

I de dager var det ikke mulig å overføre penger ved et par tastetrykk. Speciedalerne ble enten sendt med bud eller med posten i bancobrev. I sommersesongene kom nok mange brev til Lunde i Fåberg sendt med konkurrentens *Jernbarden* eller *Dronningen*. Et bancobrev med 25 spd. som avdrag på fire aksjer ble sendt fra Biri prestegard 10. august 1854.

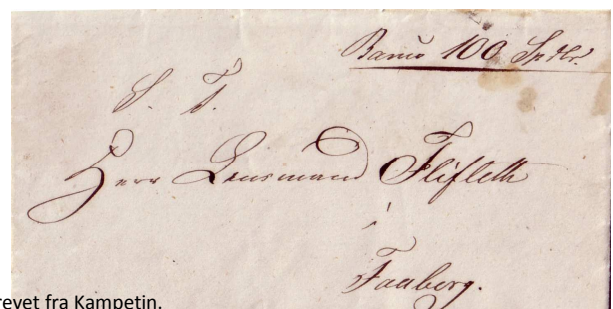
Opprinnelig var det planlagt å sendes med bud "ved Godhet af Hr. Cand. Steen",

men ble endret til å bli sendt med *Jernbarden*.

En av de beste aksjeselgerne var klokker og kirkesanger Tollef Olsen Kampetin. Som det framgår av oppstillingen fikk han tegnet 110 aksjer i Nes. Men det ble verre å innkreve pengene. Etter purring fra Fliflet sendte Kampetin 100 spd. 19. aug. 1854 og skrev "at ret mange af aktietagerne viser megen lunkenhet med at betale".

Kommune	Antall aksjer	Antall aksjeeiere
Fåberg	125	81
Lillehammer	136	68
Gausdal	92	58
Øyer	3	2
Ringebu	2	1
Fron	40	16
Vågå	3	2
Brøttum	67	35
Ringsaker	233	124
Biri	77	43
Vardal	32	18
Toten	66	33
Nes	110	64
Vang og Furnes	22	16
Hamar	83	37
Stange	61	29
Romedal	101	30
Løten	54	35
Eidsvoll	42	32
Hurdal og Feiring	27	13
Åsnes	4	1
Elverum	54	18
Åmot	12	6
Stor-Elvdal	27	26
Rendal	36	20
Trysil	20	9
Gjerdrum	1	1
Nes på Romerike	3	2
Kristiania og Aker	261	42
Ringerike	2	1
Kragerø	4	1
Sum	1800	864

En oppstilling over antall aksjer og aksje-eiere i de forskjellige kommunene viser hvor det ble tegnet flest aksjer, med andre ord hvor de dyktigste akkvisitørene holdt til. Påfølgende fortelles det om noen av selgernes effektivitet og problemer.

Brevet fra Kampetin.

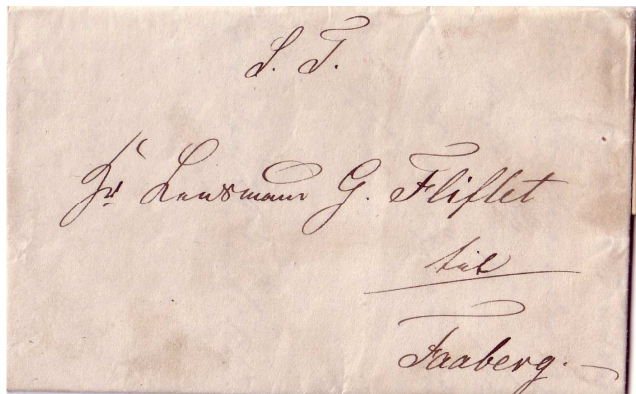
Samtidig spurte han Fliflet om avdragene nå skulle innkreves ved rettergang, en nærliggende tanke siden han brevvekslet med en lensmann. Alternativet var om han enda en stund skulle purre opp de det gjaldt.

Men purringene var nok ikke helt vellykkete for hele fire år senere, nesten to år etter at *Skibladner* hadde satt sine skovler i Mjøsa, skrev Kampetin fra Nes klokkergard 24. mars 1858 til Nikolai Gunnerius Bøhmer på Lillehammer om fortsatte problemer.

Bøhmer hadde i 1856 tatt over som regnskapsfører i Oplandske. I brevet ble navngitte skyldnere i Nes beskrevet. Et eksempel var en skyldner som hadde tegnet seg på i fylla og nå var ytterst fattig og syk. Selv om Kampetin ba om fullmakt til å bringe debitorerne inn for forlikskommisjonen, kvidde han seg når det gjaldt en av dem, ei prestedatter. Han var tross alt sognets klokke og kirkesanger.

Som tidligere nevnt hadde generalforsamlingen 5. november 1852 satt aksjene til 25 spd. i håp om å få flest mulig til å tegne seg. Det skulle vise seg at 25 spd. ble for mye for enkelte som hadde skrevet seg på tegningslisten, eller på *planen* som var den alminnelige benevnelsen for listen. Snart kom det henvendelser om å få anledning til å betale aksjene i avdrag.

Legen John Olivius Andersen i Nord-Fron, som var den beste akkvisitøren i dalen med 40 tegnede aksjer, skrev til Fliflet 24. desember 1853 og foreslo at siden kostnadene var store for flere som hadde tegnet seg på planen, så burde det være anledning for en delbetaling på 30-40 prosent.

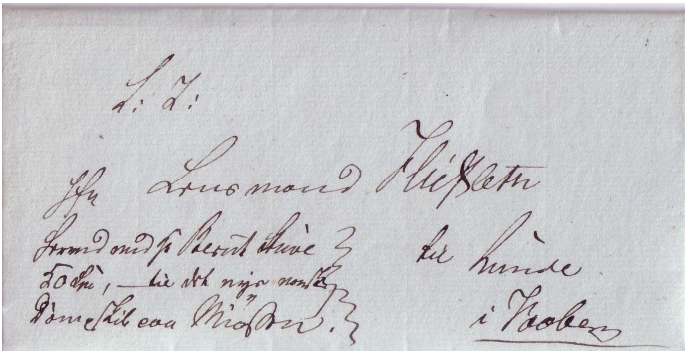
At henstillingen var nødvendig viser det faktum at flere av aksjeeierne i Fron i 1855 videresolgte sine aksjer til Christiania. Da hadde legen reist fra bygda.

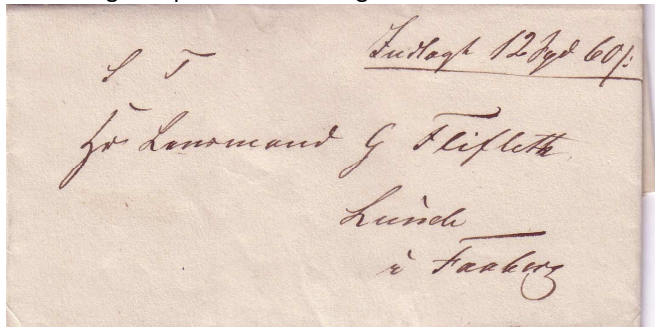
En annen dyktig akkvisitør var gardbrukeren Kjell Nilsen Sande i Romedal som sikret selskapet 101 aksjer. Også han hadde litt problemer med å få inn pengene, men 13. juli 1855 fikk Fliflet et brev med 400 spd. sendt med bud og melding om at "jeg vil haabe at det ikke skal vare saa Lenge inden jeg kan sende en Deel til, sjøndt det gaar smaat med indbetalingene".

I et brev til direksjonens medlem Ole Thomesen på Korsvik i Brøttum noen uker senere, 21. februar 1854, skrev Jens Soelberg fra Aadahls Brug i Løten at de fleste som hadde tegnet seg der ville trekke tilbake sin signatur hvis det ikke ble anledning å "betale det halve beløp", med andre ord dele betalingen av aksjen i to. Brevet er sendt fra Løten over Hamar og Ringsaker med vinterpostruten. Thomesen svarte 6. mars og aksepterte delbetaling.

En annen akkvisitør som sendte pengene med bud var Iver Bøe på Minnesund. 21. oktober 1853 sendte han ifølge påskrift på brevet 50 spd. med Bernt Stuve "til det nye Dampskib paa Miøsen".

Et annet forsøk på å få redusert kostnadene, samtidig som man fikk del i *Skibladner*, var å gå sammen om en aksje. Et eksempel er gardbruker og sakfører Erik Bratlie fra Skiaker i Land som i brev datert 5. januar 1854 fortalte at han sendte betaling 12 spd. 60 skilling for en halv aksje, og

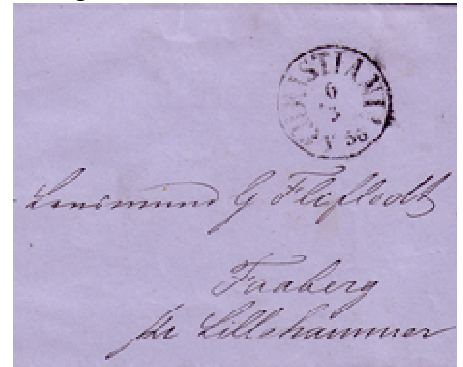
at han hadde bedt Harald Haugelien om "aa utgjøre" den andre halvparten av aksjen. Men den fåbergske direksjon utstedte neppe halve aksjebrev.

Brevet fra Vardal

Generalforsamlingens vedtak i juli 1854 om å bestille ytterligere et skip gjorde det nødvendig med nok en aksje-innbydelse, og innhenting av aksept fra aksjeinnehaverne om felles administrasjon av skipene.

Akkvisitørene ble bedt om fornyet innsats og poståpner Martin Christensen Hjelpestein i Vardal, tegnet seg 16. september 1854 for "2de Actier i det paatenkte Dampskibe for Varefragt paa Mjøsen". Året etter, 26. juli 1855, sendte han sin første delbetaling på 25 spd. med *Dronningen* fra Vardal til Fåberg

Mens Fliflet purret opp sine akkvisitører og øvrige aksjetegnere for betaling av aksjene, ble han fra verkstedene minnet om betaling for skipene.

I et brev fra Christiania 6. mars 1856, kort tid før *Færdesmanden* var klar for å pløye Mjøsa, skriver direksjonens bankforbindelse i hovedstaden at nå hadde Aker mek. Verksteds direktør Peter Steenstrup mottatt 1.000 spd. og ytterligere 500 spd. lå klar til ham, men så var kontoen tom. Tegningen av aksjer for "Buxeerskibet" gikk trått.

Det ble nødvendig for selskapet også å oppta lån.

Til sammen ble det tegnet 1 800 aksjeposter i selskapet. Det ga en aksjekapital på 45 000 speciedaler og muligheten for å seile på Mjøsa.

Kilder:

Jan H. Olstad:

"Med hjul over Mjøsa gjennom hundre år",

A/S Oplandske Dampskipsselskap (1956)

Eget arkiv

En av dem som tegnet seg for to aksjer var Helge P. Væringsaaen i Elverum, gudfar til Glomdalsmuseet

Internett har vært en åpenbaring for post-historikere. Spesielt QXL gir oss mange verdifulle muligheter til å dyrke både avsendere og mottakere, som igjen avstedkommer mange artige historier.

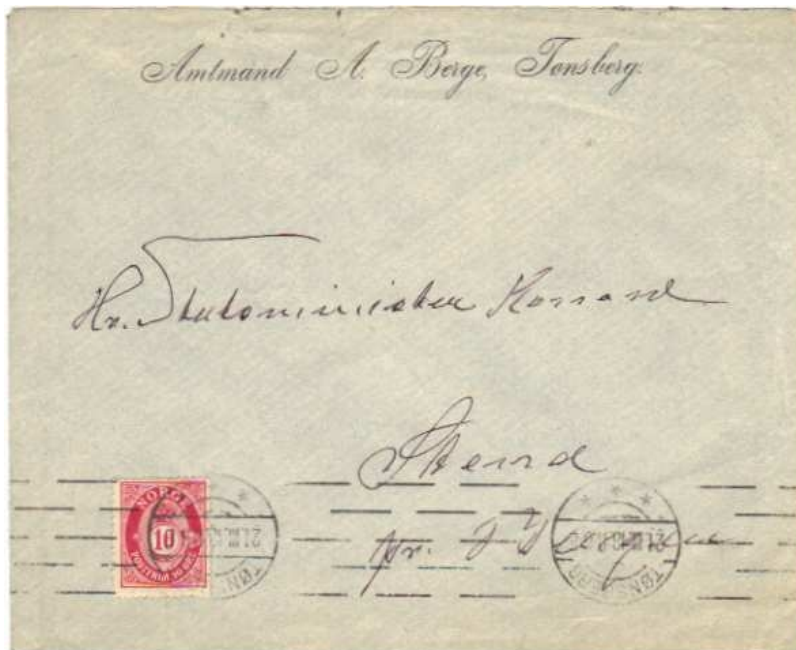
Denne gang skal jeg ikke dvele ved brev sendt til en eller annen i min egen familie, men se nærmere på to av **Frisinnede Venstres** viktigste politikere for hundre år siden.

Forleden kjøpte jeg et brev på QXL for beskjedne 20 kroner! Det var adressert til *Hr. Statsminister Konow, Stend pr. Bergen* og avsender var *Amtmand A. Berge, Tønsberg*. Brevet er stemplet Tønsberg 21. mars 1918. Så langt er det ikke noe mer spesielt med brevet enn at det har gått med Bergensbanen fra Christiania til Nesttun, hvor det er blitt omfordelt og sendt videre til Stend med Osbanen. Har du en gang vært statsminister, så er det stor sannsynlighet for at du resten av livet blir omtalt som nettopp det, til tross for at det kan være flere år siden at du fungerte som landets statsminister. Dette brevet er et typisk eksempel på dette. **Wollert Konow S.B.** var statsminister fra 1910 til 1912 og brevet er sendt fra hans gode venn, amtmann **Abraham Berge** i 1918.

Det er sikkert mange som lurer på hvorfor jeg har skrevet **S.B.** bak etternavnet til Konow? Grunnen er at Wollert Konow på Stend hadde en fetter med samme navn, men han bodde på Tjerne gård på Hadeland. Derfor ble han alltid omtalt med **H** bak etternavnet for at man skulle kunne skille de to Konow'ene. Wollert Konow S.B. - S.B. står for Søndre Bergenhus.

Han var sammen med sin far med samme navn, to av Fanabygdens mest verdifulle personer fra 1850-årene og frem til vår tid. Wollert Konow S.B. sin betydning for Fanabygden gjenspeiler den oppmerksomhet han blir til del hver eneste 17.mai, når prosesjonen fra Fana kirke stopper opp i Konowkrysset ved nedkjøringen til Fanahammeren, hvor «Ja vi elsker» blir sunget og det blir lagt ned blomster på hans minnestøtte. En fin gest for å hedre en lokal statsminister! Jeg skal ikke skrive en lang politisk avhandling om hverken Konow eller amtmann Berge. Men det kan være på sin plass å nevne at det var ved hjelp fra sin gode venn, Christian Michelsen, at Konow ble utnevnt til statsminister i 1910 i en koalisjon mellom Høire og Frisinnede Venstre. I 1912 ble Konow tunget til å gå av fordi han i en tale snakket varmt om målsaken, noe som ble oppfattet som en provokasjon av Høire. Senere på året ble Konow valgt til Stortingspresident, men det varte ikke lenge. Etter valget senere på høsten samme år stilte han til valg, men tapte for en annen venstremann og dermed var Wollert Konows politiske karriere over. Han døde på Stend i 1924, 79 år gammel.

Denne artikkelen har tidligere stått i Den blaa Løve.

Et interessant brev mellom to av datidens store norske politikere til beskjedne 20 kroner.

Riksrett

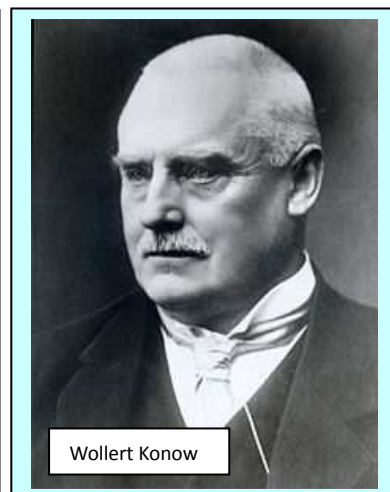
Hvis vi går tilbake til utgangspunktet – brevet som **Amtmand A. Berge** sendte til **Wollert Konow** i 1918, så viser det seg at **Abraham Theodor Berge**, som var hans fulle navn, var finansminister i Konows regjering fra 1910 til 1912. Da statsminister O.B. Halvorsen døde i 1923 overtok Berge som regjeringssjef. I 1926 ble Berge og seks av hans statsråder stilt for riksrett for å ha gått ut over sine fullmakter i en bevilgnings sak. Året etter ble de alle imidlertid frifunnet av Riksretten.

Abraham Berge var amtmann i Jarlsberg og Larvik amt i årene fra 1908 til 1923 (med tittel fylkesmann (i Vestfold) fra 1919).

Da er det korrekt bruk av overstående konvolutt som ble sendt til statsminister Konow, Stend pr. Bergen i 1918.

Abraham Berge

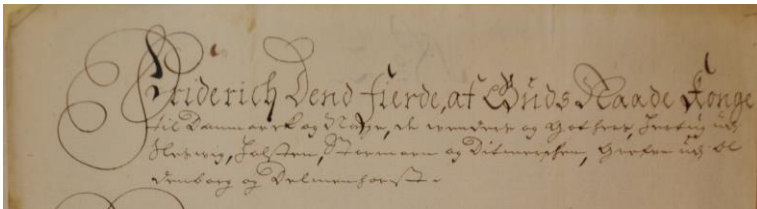

Wollert Konow

Redaktørens lille replikk: De av oss som fulgte slektforskningsprogrammet «Hvem tror du du er?» på NRK, vil huske at skuespilleren Kari Simonsen fulgte sin morslinje tilbake via Konowfamilien i Bergen. Wollert Konows mor fikk bred omtale i programmet, som datter av den danske gullalderdikteren *Adam Oehlenschläger*. Wollert Konows morfar skrev bl.a. den danske nasjonalsangen «**Der er et yndigt land, det står med brede bøge ..**» God familiebakgrunn for en norsk venstrepolitiker med sans for «målsak».

Postbondens friheter 1711

Postbøndene i Norge hadde ingen lett oppgave, og de friheter som de fikk ved opprettelsen av det norske postverk som kompensasjon for å føre posten, ble etter hvert utfordret og til dels fjernet. Årsakene til dette var mange og kompliserte. Dette førte imidlertid til at mange postbønder ble likegyldige til å føre posten så raskt som de ble pålagt. Straff og bøter for langsom postførsel klarte de som regel å vri seg unna. Myndighetene hadde vanskeligheter med å bevise hva som var årsak til forsinkelsen. Mange klager kom både fra postbønder som ble urettmessig anklaget for forsinkelser, og fra andre som ikke fikk brevene sine til den forventede oppsatte tid. Det følgende dokument viser at problemet nok var påtrengende, men også at der var forståelse for den utfordring det var å føre posten her i landet.

”Friderich Dend Fierde, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de venders og Gothers, Hertug udj Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmershe, Grefwe udij Oldenborg og Delmenhorst.

Vor gunst tilforn, som fra Postbønderne her j vort Rige Norge mange besveringer er indkommen at de for Postens førsel ike nyder dend frihed, som dennem udj Postordningens 14 Art er tillagt. Saa er vorres allernaadigste villie og befahling, at du paa behørige Steder lader Kundgiøre, at alle Postbønders Sønner udj det dig allernaadigst Anbetroede Christiansands Stifft, hereffter for udskrifning skal vere frj, og de som ingen Sønner hafver, nyder Een voxsen Karl Jligemaade frj for udskrifning til Postens førsel, og naar samme Karl paa Postgaarden hafver udtient sine 10 Aar, skal hand Jligemaade for udskrifning vere befriet, dog derhos alvorligen at lade forreholde Postbønderne ofver alt, at dersom nogen af dennem skulde ofverbeviesses at hafve forsømbt, eller opholdet Postens vedbørlige og hastige gang, de derfor ej alleene skal vorde tiltalt og straffet, Mens og hafve forbrudt deres udskrifnings frihed, derved skeer vor villie, befahleedes dig Gud, Skrefvet af vorres Slodslov paa Aggershuus Slott dend 29 Julij 1711

Under vor Konge Seigl
Løvendal

Oss Elskelige velædle og Velburdige
Hendrich Adelaer

Vorres Estats og Justits Raad, Saa og Stifft Amtmand ofver Christiansands Stifft i Christiansand
... effter originalen, testerer udj velbaarne Hr Estats Raad og Stifft befahlings mand Adelaers Fraverelse.

J Preus”

Stattholder Løvendal har ikke formulert dette brevet selv. Det sier at det er skrevet av **”Slottsloven”**, dvs. av det kgl. oppnevnte administrasjonskollegiet som virket i Norge i tidsrommet 1704-1722.

Løvendal var dansk-norsk men hans hovedspråk var tysk. Løvendals ideer i krigen mot Sverige fikk ikke støtte fra København; kanskje grunnen til en kort karriere som Stattholder.

Woldemar Freiherr von Löwendal, av Peter Schenk

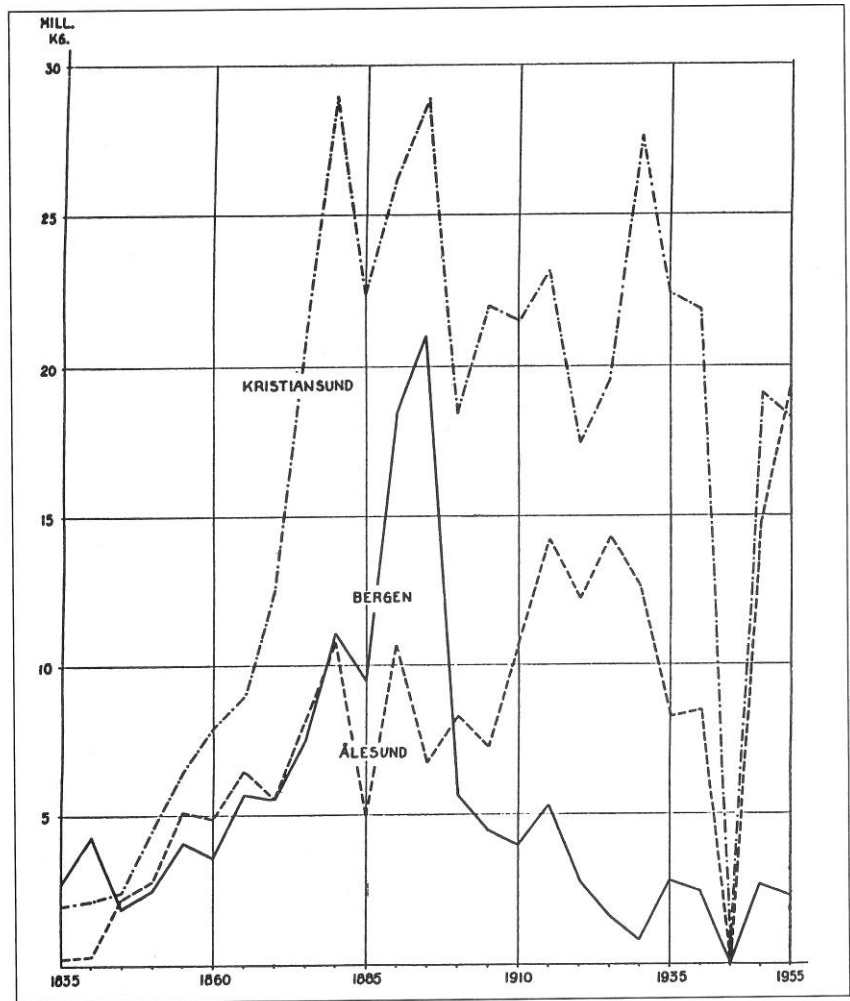
Ulrik Frederik Valdemar Løvendal, 1660-1740, var dansk-norsk adelsmann, offiser og stattholder. Han var sønn av stattholder, greve (og kongesønn) *Ulrik Frederik Gyldenløve* og *Sophie Jørgensdatter Urne*. Løvendal kom tidlig i hollandsk militærtjeneste. Fra 1683 kom han i dansk tjeneste, som oberstløytnant i Norge. Han var 1705-10 i tjeneste hos kurfyrsten *Friedrich August I av Sachsen*. (Kjent fra historien som *”August den sterke”*, også som konge av Polen i to perioder). I **perioden 1710-1712** var Løvendal igjen i Danmark-Norge, som **øverstbefalende general og stattholder i Norge**. Han mottok Elefantordenen i 1711, men avsluttet likevel sin tjeneste for kong Frederik IV i 1712 til fordel for stilling som overhoffmarskalk hos Friedrich August. (I *Dansk Biografisk Lexikon* omtales Løvendalene slik: ... **han blev ogsaa, ligesom hans Søn Marskallen efter ham, en noget æventyrlig Existens uden fast Rod i noget Folk eller Samfund.**)

Tre spansk-norske klippfisk-brev til Spania i 'Spansketiden' av Trond Schumacher

Spansketiden, fra ca. 1840 til 1870, er en viktig epoke i Norges og spesielt i **Kristiansund** bys historie. Denne tidsperioden representerer selve gullalderen i norsk klippfiskproduksjon. På midten av 1800-tallet krevde spanjolene toll på importerte varer som ikke ble fraktet med spanske skip. Resultatet var at en «armada» av spanske skuter ble sendt til Mørkekysten på vårparten hvert år for å hente årets klippfisk.

'**Bacalao superior sin piel ni espinas**' (bacalao uten skinn og bein) var en eksportartikkel som sydeuropeerne ikke kunne være foruten. Kristiansund var Norges viktigste klippfiskby, etterfulgt av Aalesund og Bergen på de neste plassene.

Flåtebesøkene gjorde Kristiansund til en storby. I 1880 hadde byen 12000 innbyggere. Spansk var et vanlig språk å høre i bygatene, og spanske ord ble etterhvert tatt opp i bydialekten. Gata i gamlebyen, der spanske matroser likte å losjere, bærer fremdeles navnet "Spanskesmuget". Markedene for den norske klippfiskeeksporten lå i havnene fra Bordeaux til Santander og la Coruna, og i Øst-Spania med Barcelona som hoved-markedet. De store klippfiskkjøpmennene var blant Norges rikeste menn. Den mektigste og rikeste av dem alle var **Nicolay Heinrich Knudtzon**, som drev firmaet '**Werring Hermanos**' i Kristiansund. Nasjonalretten i Kristiansund ble også etterhvert «bacalao».

Diagrammet viser klippfiskutførselen fra de tre største klippfiskbyer i tiden fra 1835 til 1955. I hele perioden fra 1845 til 1950 var Kristiansund landets ledende klippfiskby. Diagrammet er utarbeidet av Fiskeridirektoratets kontor for statistikk og er publisert i Vollen: Den norske klippfiskhandels historie.

Firmaet 'Werring Hermanos' var en av Kristiansunds store klippfiskeeksportører. Reklameplakat fra ca. 1905.

Postkort fra Kristiansund i klippfisk-tiden, ca 1910

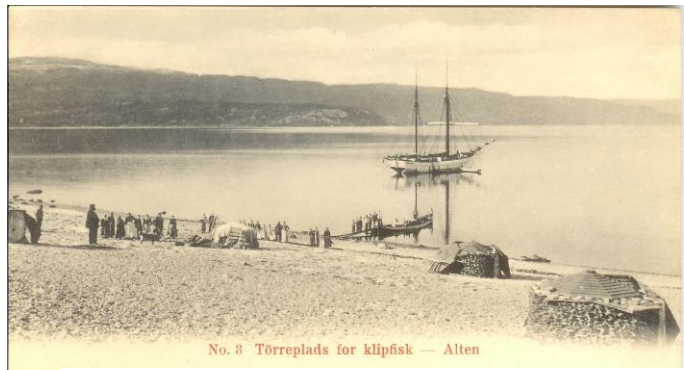
Klippfisk, slik vi kjenner den i dag, ble visstnok utviklet som fiskeprodukt allerede på 1500-tallet. Det er havfiskere fra Baskerland som har fått æren av å ha utviklet produktet. Fiskerne saltet fangsten (fisken) ombord på båtene og kunne derved gå langt til havs og utsette tørkingen inntil de kom til lands.

Til Norge kom klippfisken som et ferdigutviklet produkt, og den norske produksjonen ble satt i gang med tanke på eksport. Klippfisk er flekket, saltet og skyllet fisk, helst torsk, men også sei, som deretter ble presset og tørket. Tørkingen foregikk på «fiskberg», hvor jord og annen vegetasjon ble flekket av for å gi egnede tørkeplasser til fisken. Den første norske klippfiskeeksportøren vi kjenner var en hollandsk kjøpmann, Jappe Ippe, som slo seg ned på Nordmøre i 1690-årene og fikk kongelige privileger til å drive produksjon i 10 år. I 1740-årene var det skotske kjøpmenn som slo seg ned i Kristiansund og startet opp produksjonen.

“Fiskbergene” og handelen spredde seg etter hvert både sørover og nordover langs kysten. Virksomheten ble nedlagt på 1950-tallet.

I det følgende omtales tre brev, ett fra hver av våre tre store klippfiskbyer **Kristiansund**, **Ålesund** og **Bergen**, sendt av spanske klippfiskoppkjøpere i Norge hjem til firmaet ‘Jose Ferrer y Marles’ i **Puebla del Caraminol**, Spania.

Først et ubetalt heilbrev fra Kristiansund til **Puebla del Caraminol, Spania**. Brevet er påført dirigeringspåskriften «Via Preussen» og sendt fra Kristiansund (CHRISTIANSSUND datostempel) og forsynt med portostempel 5 (norsk innenlandsporto 5 Sk for ubetalt brev) 25 juli 1867;

Postkort fra ca. 1905 fra Alta og fra Lofoten.

videresendt med dampskip fra Christiania til Kiel og stemplet “SANDØSUND” (type 1) om bord samme dag?; i innreisepostantalten i Kiel påført rektangulært avregningsstempel “5. a. P.” (= 5 Silbergroschen an Preussen) i blått, som utgjør den i 1866 annonserte norske land- og sjøporto (‘fremmedporto’) til Kiel; og KIEL-HAMBURG jernbanestempel den 27. juli, begge i blått; fra Kiel med den preussiske jernbane i lukket postsekk via Frankrike til ankomststedet, **Puebla del Carminol, Corona** 5 august; her påført ‘42’ (cuartos) med blyant i nedre venstre hjørne og portotall “52” (cuartos) i rødt, som utgjør henholdsvis den preussiske (inkludert fransk transitt- og norsk land- og sjøporto) kredit og det totale portobeløpet (som også inkluderer spansk innenlandsporto på 10 quartos) som mottageren har måttet betale.

Porto: 33 Sk.

[1 Real = 8 cuartos = 5.10 Sk]
 = 6 ½ Reales x 8 (cuartos)
 = **52 cuartos**, hvorav
 15 skilling (5 Sgr.) “fremmedporto” (5 a.P) til Kiel, 12 skilling (4 Sgr.) tysk og fransk porto og 6 skilling (10 quartos) spansk innenlandsporto [portotakst for ubetalt brev til Spania i henhold til sirkulære av 26.5.1866].

Ubetalt brev fra Ålesund til Puebla del Caraminol, Spania, med AALESUND dato-stempel 27 Mai 1870 og dirigeringspåskrift «via Preussen», sendt med dampskip i Tysklandsruten til Kiel og stemplet "SANDØSUND" (type 8) i rødt ombord på D/S Excellensen Toll [i bruk fra 23.6.1868 inntil Sandøsund postkontor ble nedlagt 30.10.1870]; i Kiel påført "3. a. P." (= 3 Silbergroschen ausland Porto) med blå blyant, som utgjør den norske land- og sjøporto ('fremmedporto') til den tyske innreisepostanstalten i Kiel; fra Kiel med tysk og fransk post i lukket postsekk til den spanske grense; ved ankomst i Coruna i Spania påført 8 ½ Silbergroschen i fransk (og tysk) kredit med blå blyant; videre påført portotall "44" (cuartos) i rødt ved inngangsgrensepostkontoret, som utgjør det totale portobeløpet avkrevd av mottager, ankomststempelen "Coruna" 7 Juni.

Porto: 27 Sk. = 5 ½ Reales

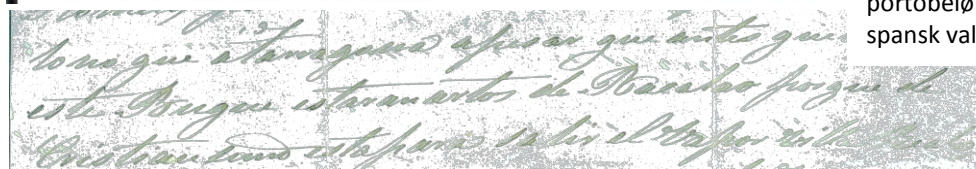
[1 Real = 8 cuartos = 5 Sk] x 8 (cuartos) = **44 cuartos**, hvorav 9 skilling (3 Sgr.) 'fremmedporto' an Preussen (norsk land og sjøporto), 15 skilling (5 Sgr.) tysk og fransk porto og 3 skilling (5 cuartos) spansk innenlandsporto [portotakst av 15/4-1868 (sirkulære av 14/4-1868) for ubetalt brev til Spania i henhold til postkonvensjonen mellom Norge og det Nordtyske Forbund av 17. februar 1868]

Ubetalt helbrev fra Bergen til Puebla del Caraminol, Spania,

med BERGEN datostempel 30 Juli 1870, sendt med dampskip fra Christiania til Flensburg (se kommentarer under) og stemplet med "SANDØSUND" (type 8) datostempel i rødt 2 August; transittstempelen i Flensburg (nord-tysk grensepostanstalt) med svart WAMDRUP – FLENSBURG jernbanestempel 4 August og her påført rektangulært avregningsstempel "3 a.P." (= 3 Sgr. auslage Porto) i sort, som utgjør den norske og danske land- og sjøporto til det tyske innreisepostkontoret; videre med den preussiske jernbanen til Kiel og via Preussen og Frankrike i lukket postsekk til spanskegrensen; ankomststempelen "PUEBLA DEL CARAMINOL, CORUNA" den 15 August; her påført 8 ½ (Sgr.) med blå blyant og portostempel "44" (cuartos) i rødt, som utgjør det totale portobeløpet (27 skill) i henholdsvis tysk og spansk valuta som ble avkrevd av mottager.

Portoberegning øverst på neste side.

Utsnitt av brevet som omhandler avsenderens innkjøpsrunde av 'Bacalao' i Bergen og Christiansund.

Porto: **27 Sk.** = 5 ½ Reales

[1 Real = 8 cuartos = 5 Sk] x 8 (cuartos)

= **44 cuartos** , hvorav 9 Skilling (3 Sgr)

“fremmedporto” an Preussen (norsk land- og sjøporto), 15 skilling (5 Sgr) tysk og fransk porto og 3 skilling (5 cuartos) spansk innenlandsporto [portotakst av 15/4-1868 (sirkulære av 14/4-1868) i henhold til postkonvensjonen mellom Norge og det Nordtyske Forbund av 17. februar 1868].

Noen kommentarer til portotakstene og behandlingen av brevene :

I den preadhesive perioden måtte brev til Spania være betalt til den belgisk-franske grensen (jfr. norske portotakster til utlandet av 1. September.1852). Her fremgår at

“Correspondansen til Spanien etc. maa frankeres til den Preussisk-Franske Grænse med den hosstaaende Porto. Modtageren i Spanien har desforuden at erlægge 24 Sk for hvert halvt Lod. For Correspondancen fra Spanien afkræves Afsenderen ingen Porto, men den foranførte Porto udgjør Betalingen for Brevets Befordring fra Afsendelsesstedet til Bestemmelsesstedet i Norge, hvilken Betaling erlægges af Modtageren.

Den samlede Porto for et enkeltvektig brev (1 lod = 15 g) til den preussisk-franske grensen var satt til 30 skilling og beløpet som mottageren i Spania måtte betale for fransk transitt- og spansk innenlandsporto var 48 Sk. (= 9 realer) for et brev inntil 1 lods vekt. Denne taksten gjaldt fram til 29. juli 1857.

I postkonvensjonen mellom Sverige/Norge og Frankrike av 1. September 1854, som trådte i kraft 31.3.1855, ble det for brev som ble sendt i fransk transitt til Spanien innført frankotvang helt fram til den fransk-spanske grensen.

No.	Lande og Steder.	Norsk Porto.	Den anden fremmed Porto.	Den samlede Porto.
5	Storbritannien og Irland	Sgr.	Sgr.	Sk. Sp.
	frankerede Breve	2½	3½	17
	ufrankerede Breve	3	6	24
6	Frankrige			
	frankerede Breve	2½	1 (a) 2½	16
	ufrankerede Breve	3	2 (a) 2½	20
7	Portugal, Madeira og Azorerne			
	Frankotvang til Bestemmelsesstedet	2½	1 (e) 4	20
8	Spanien, Gibraltar, de Baleariske og Canariske Øer samt de spanske Besiddelser paa Afrikas Nordkyst			
	frankerede Breve	2½	1 (e) 4	20
	ufrankerede Breve	3	2 (e) 4	27

Utdrag av sirkulære 11/1868 angående portoen til Spania sendt med den preussiske post gjennom Frankrike i lukket sekk til den fransk-spanske grense.

Denne ordningen ble videreført i postkonvensjonen mellom landene av 31. oktober 1867 (i kraft fra 1. februar 1868).

Post sendt med de private norske dampskip til Hamburg kunne ikke be Calibrihandles etter denne konvensjonen, men ble overlevert til det danske postkontoret i Hamburg og overført til det Thurn & Taxiske postkontoret samme sted, for å bli sendt med den Thurn & Taxiske post til den belgisk-franske grense og videre med jernbane (via Paris) til den spanske grensen. Utover på 1860-tallet ble det gjort nye avtaler mellom Danmark og Preussen angående forsendelse av post gjennom Europa. Den svensk/norsk - franske postkonvensjonen og dens portosatser kunne ikke lenger konkurrere med de nye portosatsene som ble avtalt for forsendelse av post via Danmark og Preussen, hvor eksempelvis portoen for et brev av 1 lods vekt til Frankrike var blitt nedsatt til 23 Sk. Dette forhold påpekes da også i sirkulære av 26/4-1866:

“Breve til Frankrig, Spanien, Portugal, Gibraltar, Schweitz, Kirkestaten, Malta, Grækenland og Levanten ere indtil videre ikke hensigtsmæssig at behandle efter den norsk-franske postkonvention, men at forsænde enten over Danmark og Preussen eller over Danmark og England”. . . For at kunde forsendes paa sidstnævnte Maader maa Brevene imidlertid have Afsenderens Paategning via Danmark og Preussen eller via England”.

I sirkulære av 10. august 1865 meddeles at korrespondansen via Danmark og Hamburg og videre med den Preussiske post i lukket sekk gjennom Frankrike nå kunne sendes enten frankert eller ufrankert helt fram til mottagerstedet i Spania. I det samme sirkulære gjøres det utrykkelig oppmerksom på at dette ikke gjelder for brev som befordres etter den norsk-franske postkonvensjonen og heller ikke for brev som befordres direkte til Hamburg med dampskip. En forutsetning for å sende brevene ubetalt var at avsenderen anførte at brevene skulle sendes via Preussen på brevets forside. Satsene for frankerte og ufrankerte brev til Spania ble fastsatt til henholdsvis **30 Sk** og **36 Sk**, fra 1. oktober s. å. nedsatt til **27 Sk** og **33 Sk**. Fra nå av innføres samme porto enten brevet befordres med dampskip til Danmark (om sommeren) eller over land gjennom Sverige (om vinteren). I sirkulære av 14. april 1868, gjort gjeldende fra 15. april, er portosatsene satt til **20 Sk** og **27 Sk** for henholdsvis betalte og ubetalte brev til Spania. Ingen tvil om at det lå en betydelig gevinst i å forhåndsbetale brevene!

I henhold til den norsk-tyske postkonvensjonen av 17. februar 1868 skulle ufrankerte brev fra Norge, som ble utlevert fra nord-tyske grensepostanstalter til utlandet, av postanstalten påføres den fremmede portoen til Preussen på baksiden av brevet med anførselen “a. P.” For de tre omtalte klippfisk-brevene vil det si ved de dansk-preussiske utvekslingskontorene i Kiel og Flensburg. “a. P.”- stemplene, som før 1868 sto for betegnelsen “an Preussen”, ble etter at Preussen i 1868 ble innlemmet i det nord-tyske postområde, endret til “auslage Porto” eller “ausland porto”.

For ubetalte brev til Spania skulle det spanske postverket oppkreve den samlede porto av mottakeren, inklusive den franske og preussiske delporto. Det danske og norske (via det danske) postverket ble deretter kreditert sitt tilgodehavende av det preussiske postvesenet.

Det er interessant å merke seg at brevet fra Christiansund i 1867 med KIEL – HAMBURG jernbanestempel 27. juli og fra Bergen i 1870 med WAMDRUP – FLENSBURG jernbanestempel 4 August, er mottatt ved ulike tyske innreisepostanstalter. Det har sin naturlige forklaring. Sommeren 1870 kom den fransk-tyske krigen etterhvert nærmere og nærmere Kiel-området hvor de norske postskipene til Tyskland ankom. Det norske postvesenet turte ikke lenger sende skipene sine helt fram til Kiel, og i juli ble det bestemt at skipene bare skulle gå til Flensburg (jfr. Bergens-brevet). I august ble endepunktet for ruta flyttet til Nyborg, i september til Fredericia, og i oktober til Århus. Etter dette opphørte ruta. Det hadde nå blitt gode jernbaneforbindelser mellom Christiania og Sverige og videre ut i Europa, slik at grunnlaget for dampskipsfarten var falt bort.

- » Startseite
- » **Postvertragsuche**
- » Tipps zur Suche
- » Eintrag erfassen
- » Probleme melden/
Fragen
- » Mitwirkende
- » Sponsoren
- » Philatelistische Links
- » Adminbereich

Projekt Postverträge

Quellen zur grenzüberschreitenden Post bis

Dieses Projekt ist unser Versuch, eine umfassende Sammlung von Post und den Posttransit zwischen Staaten in früh

Dieses Projekt ist frei von wirtschaftlichen Interessen
Bitte helfen auch Sie mit und bringen

Stichwortsuche

2784 Datenbankeinträge

2906 verbundene Dateien
(ca. 18.000 Seiten)

Beschaffung postgeschichtlicher Quellen

Seriöse Postgeschichtlicher und Sammler benötigen für ihre Forschung Primärquellen wie Postverträgen, Verordnungen oder Tarifen. Aufwand finden und / oder kopieren. Viele Besuche in Archiven man jemanden, der das gesuchte Dokument besitzt und auch Beschaffungsaufwand hoch sein kann, scheut so mancher Forscher Existenz einer Quelle. Damit wird sein Forschungsdrang schnell

Quellen zur grenzüberschreitenden Post

Besonders schwierig gestaltet sich das Quellenstudium zur grenzüberschreitenden Post nicht nur alle relevanten Postverträge der beteiligten Verwaltungen und Amtsblätter. Während es schon schwierig ist die Quellen zu finden, so sind sich diese Probleme bei der grenzüberschreitenden Post. Quellen

Das Projekt Postverträge

De fleste norske posthistorikere som går over grensene, vil ha glede av den hjemmesiden dette er et utsnitt fra. Logg inn på

www.postvertraege.de

eller på hovedsiden

www.dasv-postgeschichte.de

Vi kan velge mellom tysk og engelsk som arbeidsspråk. Hittil er ca. 18000 sider skannet inn.

Hovedtyngden av dokumentene er fra den «vanskelige» tiden før 1875.

Her er *originaltekstene* til «alle» kjente postkonvensjoner!

Det er også mulig å bli aktiv deltager i prosjektet.

Nedenfor resultat i listeform for søk på **Norway** og tidsperioden **1814-1830**. Den enkelte avtalen er tilgjengelig som pdf.

- » Startpage
- » **Search Postal Treaties**
- » Tips for Finding Files
- » New Entries
- » Report problems/
Questions
- » Contributors
- » Sponsors
- » Philatelic Links
- » Administration

Search Postal Treaties

Search

Search term: from year: till year:

Only changes of the last days.

Here You can add a filter for main areas:

Germany Switzerland Austria Italy Scandinavia Great Britain
 France Benelux Rest of Europe America Rest of the world

You will get better results by entering unambiguous search terms or shortening the time period. In the Search for countries concerned you may use English language spellings.

Search for: 'Norway' from year '1814' till year '1830'
[8 Record(s) on 1 Page]

(For a detailview click on the date.)

Page 1 of 1 Page

09.01.1815	📄	Netherlands Mail to Sweden & Norway 1815-NL-circ43.pdf [0,79MB]
25.03.1818	📄	Postvertrag Norwegen, Preussen, Schweden 1163.pdf [3,85MB]
01.06.1820	📄	Postvertrag Dänemark, Norwegen, Schweden 1166.pdf [3,01MB]
01.03.1821	📄	Postvertrag Norwegen, Preussen, Schweden 1167.pdf [5,06MB]
31.05.1821	📄	Postvertragsergänzung Norwegen, Russland, Schweden 1168.pdf [1,28MB]
11.09.1826	📄	Postvertragsergänzung Norwegen, Preussen, Schweden 1173.pdf [0,89MB]
12.12.1827	📄	Postvertragsergänzung Norwegen, Russland, Schweden 1174.pdf [0,50MB]
28.02.1828	📄	Postvertrag Dänemark, Norwegen, Schweden 1175.pdf [3,55MB]

Page 1 of 1 Page [0,06 sec.]

SJEKK BESKIVELSENE I AUKSJONSKATALOGENE av Finn Bjørke.

At det kan lønne seg å sjekke de beskrivelsene som står i auksjonskatalogene, erfarte jeg for et par år siden. På en større auksjon her i landet var dette brevet beskrevet som følgende:

"Betalt bankobrev (37 Spd) påskrevet "Hamar 11". På baksiden 5 segl, hvorav 2 fra "Hamar Postaabneri". Ankomststempellet "Christiania 14.7.1851" på baksiden."

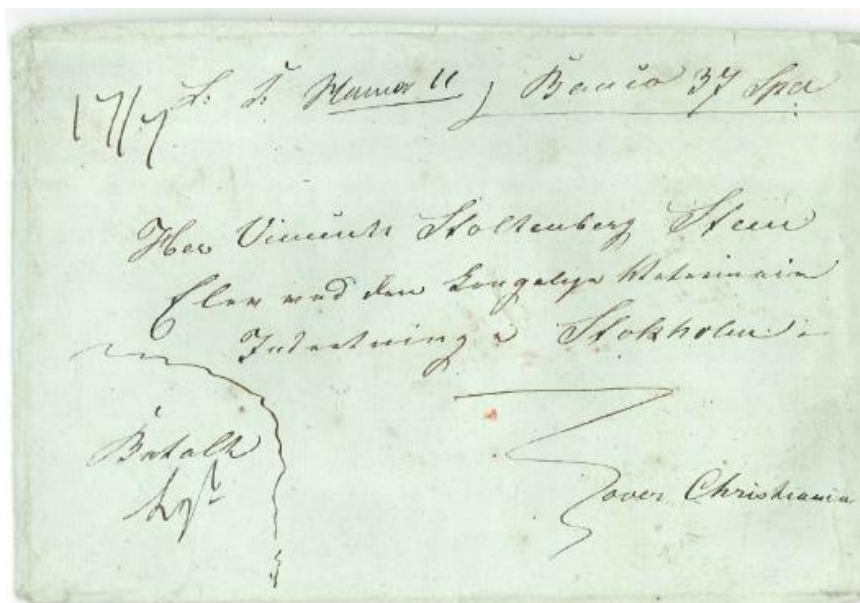
"17/7" som også er håndskrevet på forsiden, er antagelig ankomstdato. Innholdet i brevet er datert på gården "Thorshaug 25 juni 1851" og det går fram av de første linjene og avslutningen at det er en mor som sender penger til sin sønn. Ser man nærmere på brevet, finner man at den siste delen av auksjonsbeskrivelsen er feil og det er lett forståelig. **Brevet er adressert til Stockholm "over Christiania"**. Dette øker sjeldenheten meget vesentlig av forskjellige årsaker:

Bancobrev i prefiltiden 1845-54 finnes det noen av på innenlandsbrev men til utlandet er slike, så vidt jeg vet, meget sjeldne. I hvert fall er ingen av de nesten 200 andre brev til utlandet jeg har i min samling, eller andre jeg kan huske å ha sett, av denne typen.

Håndskrevne stedsnavn, ofte sammen med et transittstempel, finnes det en del av i denne perioden på innenlandsbrev men til utlandet er dette meget sjelden. Jeg har bare ett annet brev i min samling og kan bare huske å ha sett noen få andre.

Etter at Hamar fikk stempel (fra gravør 24.10.1851 ifølge NK) er det kjent noen brev til utlandet (Sverige og Danmark; de fleste til samme person som ovenfor) men jeg kjenner ikke til noen andre håndskrevne.

Stempellet på baksiden fra "Christiania" er type 2 og altså et transittstempel og ikke et ankomststempel som angitt i auksjonsbeskrivelsen. Denne type avstempeling er meget uvanlig etter det jeg kjenner til. Ingen av mine andre brev til utlandet er transittstempellet der og jeg kan heller ikke huske å ha sett noen andre slike brev.

Min Elskede Søn
Nu har jeg den Fornøielse at
at sende Dig penge men dog
ikke saa meget som jeg kunne
de Kuske men hysael man
man være nøi, Gud lad os være
Det, jeg kan siye Dig vi ore alle

Det så ut som om en eller flere andre (men kanskje ikke alle) også hadde oppdaget feilen i beskrivelsen da **hammerslag ble over 7 ganger utrop**. Jeg er allikevel fornøyd med kjøpet. Det ville være interessant å høre om andre har kjennskap til et eller flere slike brev - som for meg er helt unikt i prefiltiden.

Onkelen fra Bogota – og noen andre.

Jeg har tidligere skrevet om en fetter fra Batavia og nevnte da en felles onkel i Columbia. Min onkel **Carlos Guillermo** (Carl Wilhelm IV) **Schmedling** (1884-1975), født i Bilbao med tysk mor men likevel hele livet norsk, besøkte med rundt tre års mellomrom familiens arnested Kristiansund for å hilse på slektninger.

I Kristiansund hadde familien bl.a. drevet som klippfiskeeksportør, i Spania var faren klippfiskimportør. Carlos ble importør av jernvarer, verktøy og maskiner i Bogota hvor han bodde fra 1910. Det finnes *Schmedling*-er over hele verden, vår gren kom til Norge på 1820-tallet fra Pommern via «tjeneste» ved Valdemar Slot i Danmark.

Som anene, forflyttet senere også nære slektninger seg fra land til land, bosatte seg for årtier eller på livstid langt fra Norge. De har like fullt følt tilknytning til Kristiansund. Både min morfar og min farfar hadde reist derfra til et «naturlig» utland, handelspartneren Spania. De, deres søsken og deres etterkommere holdt forbindelsen med hverandre og med «hjemlandet» via brev og besøk. Svært mange brev ble tatt vare på, også konvolutter. Mange er som arv kommet til meg.

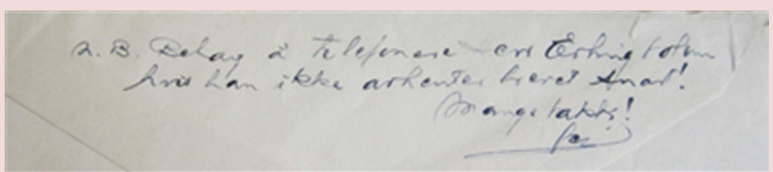
Ingen posthistoriske unikater, men brevene forteller historie om mennesker. Om emigranter. Også noen av *mine* slektninger reiste til USA, dit mange andre dro. De hentet ektefeller og avlet barn i andre land. De var ikke turister men, som innvandrere til Vest-Europa nå til dags, på jakt etter bedre levevilkår der de kunne finne dem. De skrev om sine suksesser, kanskje sjeldnere om nederlag. Mange brev med «**Destination Norway**» for å bruke et posthistorisk begrep. Brev som inngår i historien om post og postgang som kommunikasjonsmidler.

Mange familier fikk Amerikabrev, de fleste ble lest i filler. Mine «brevskatter» er også lest og blitt slitt i kantene. De er ikke mindre verdifulle av den grunn. Ikke pengeverdi men kulturverdi. Jeg har aldri satt dem sammen til eksponater; mine brev er først og fremst ekte «**bruksbrev**», Mange har lest, sett og tatt i dem.

Her presenterer jeg et utvalg for Budstikkas lesere. Etter meg vil de kanskje havne i bymuseet i Kristiansund eller i Emigrant-museet. Først viser jeg et av «mine» Amerikabrev, fra en som bare var en kort tid i USA før hun som mange andre av familien havnet i Spania. Dr. Phil. **Catharina Charlotte** (Trine) **Schmedling** (f.1858 i Bruhagen; d.1925 i Oslo) brevvekslet hele sitt liv med hele familien.

Brev sendt fra **Washington DC** til Kristiansund 4.3. 1890, ankomststpl. 20.3. (Godt to uker underveis) Min mors tante «Trine» arbeidet med oversettelser i **The Smithsonian Institution** og underviste også i tysk. Konvolutt og brevpapir brukt til brevet til broren Karl bærer navnet på det allerede da berømte varemagasinet **Woodward & Lothrop**. I 30 år var Catharina språklærer med base i Madrid, bl.a. for spanske prinsesser. Hun fulgte disse rundt i Europa, bl.a. 3 måneder som gjest ved hoffet i St. Petersburg. Som skandinav fikk hun god kontakt med enke-tsarinaen **Maria Feodorovna**, tidligere Dagmar av Danmark.

Onkel Carlos var kanskje en ukuelig optimist. Dette brevet var et svar til meg på et brev jeg hadde sendt ham 14.okt.1965. Han skrev at *mitt brev var sterkt forsinket* fordi jeg hadde brukt gammel adresse og brevet derfor hadde brukt 9 dager på ferden. For å sikre at jeg fikk dette svaret fort, skrev han på forsiden «**Please turn over**» og på baksiden en *instruks* til Postkontoret på Vikersund «**NB. Behag å telefonere en Erling Solem hvis han ikke avhenter brevet snart.**»

Jeg tømte selvsagt min postboks på Vikersund hver dag og fikk svaret hans hurtig nok. Ville noen i Norge ha tro på at posten i Norge ville følge en slik oppfordring – etter at brevet rutinemessig var utsortert i boksanlegget? På sekstitallet eller i dag?

Brev stemplet Bogota 23.okt 1965, mottatt 4 dager senere.

Sadrlandet. (Vi reiste bl. andre sammen med en spansktalende Litterat, da skulle til Venezuela for at holde Foredrag og i Konversation endog citerte Telen, han insisterte, at et norsk Skib fra Xania, der laa paa Havnen og havde Flagget oppe, - han paastod, at Skib og Flag var engelske, og at jeg tog Feil af Nationalitet. - Jy havde da fornøien at svare ham, at ved min Opreise fra Habana først i Maanedes saa var Xania. Hovedstaden i et Kongerige i Europa der hed Norge, og at Flagget, som dette Skib havde paa Agtermasten over Havnen af Norge.

*Hjemsted, dette Flag var norsk og ikke engelsk, hvilken Oplysning vakte alm. jubel bl. de af Passasjers der stod omkring os paa Salmdokket. Litteraten havde senere betøet Ministeren og Trine, som i første omgang med det han stot ikke kunde like mig.)
Byen Colon er Frikhavn og*

Tante Trine skrev «reisebrev» til en av avisene i Kristiansund. Jeg har originalbrevet til ett av dem – men dessverre ikke konvolutten. Mitt brev ble skrevet under et cruise i Karibia februar 1912. I det forteller hun om **Panamakanalen** som var under bygging. Hun håpet kanalen ville bli ferdig etter planen i 1915. I dag vet vi at den ble tatt i bruk allerede i august 1914. Trine var en selvbevisst kvinne og fant det naturlig at avisens lesere ville vite alt om verden og alles forhold til Norge. Hun fortalte stolt at kongeparet prydet kontorvegger i de norske konsulatene som hun selvsagt besøkte i hver havn. Også at det norske flagg vaiet over konsulatet i **Colón** (som hun pedagogisk fortalte at tidligere het **Aspinwall**).

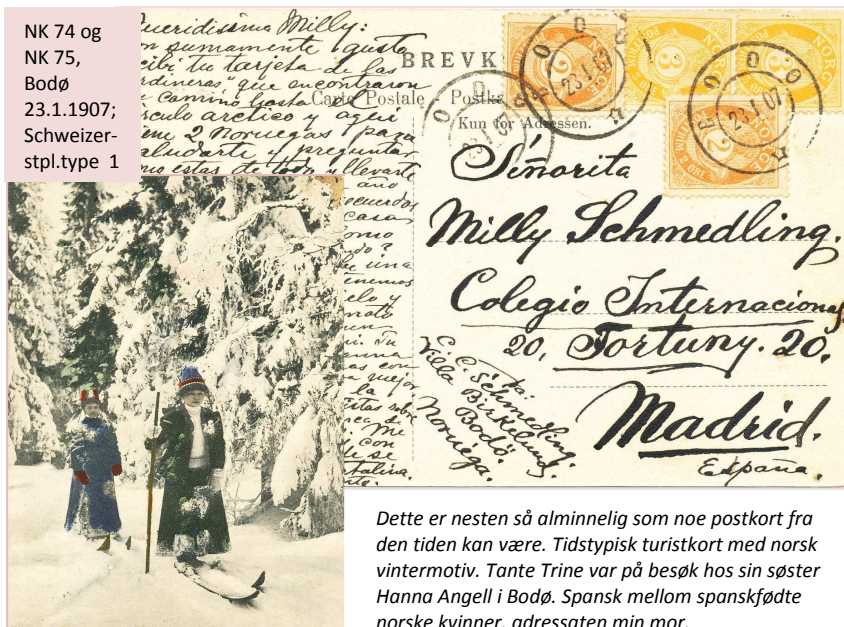
«... en Hjertefryd at se vort vakre Banner lyse i Solen...»

Språket i brev og på kort skifter mellom norsk og spansk. Som i andre flerspråklige familier skiftet språket ofte etter hva det ble skrevet om og hvorfra. Om det også var slik når de møttes vet jeg ikke. Min onkel Carlos skrev sent i livet heller på engelsk enn på norsk. Som for andre utvandrere ble norsken «gammeldags», slik de hadde lært som barn.

Disse menneskene skrev brev og postkort fordi det var gode måter å holde kontakt. Å skrive brev ga tid til å utvikle tanker. Lettvint uten å være lettvent. Ble avløst av gårdsdagens telefon og dagens elektroniske verden.

Brevene er blitt bevart for meg og for andre; Telefonsamtaler blir borte fra historiens lys.

NK 74 og
NK 75,
Bodø
23.1.1907;
Schweizer-
stpl.type 1

Dette er nesten så alminnelig som noe postkort fra den tiden kan være. Tidstypisk turistkort med norsk vintermotiv. Tante Trine var på besøk hos sin søster Hanna Angell i Bodø. Spansk mellom spanskfødte norske kvinner, adressaten min mor.

Postkort sendt fra Bilbao til Wiesbaden. Min mor skrev til faren som da var til behandling på privat sykehus. Stemplet Bilbao 10. og Wiesbaden 11.7.1903.

Som språket skiftet etter anledning var heller ikke navnene stabile den gangen. Karl ble Carlos og Catharina Catalina i annen tid eller i en ny sammenheng. Min morfar het Johan Ludvig men i Spania var han Juan Louis. Dessuten brukte de ofte kortformer innen familiene

Personlig korrespondanse blir historie. Det er for sent å spørre om tillatelse til å publisere, men brev ble jo gjemt for gjenbruk.

Dette kortet var en julehilsen sendt i konvolutt fra handelshuset Astrup i Kristiansund til min morfar. Han representerte både dem og Lorentz Lossius i Bilbao. Bynavnet er ennå stavet på gammelmåten, Christianssund. Kortet har udelst adresseside og er adressert som om det skulle postsendes. Han gratuleres samtidig med at han velfortjent hadde fått en orden. Jeg antar at det var St. Olav, muligvis var han norsk-svensk konsul i Bilbao. Kortet kan dessverre ikke tidfestes. Utmerket reklame for Astrup & Co. (trykt / skrevet med rødt blekk)

Dette kortet er sendt fra min mors tante Trine til min fars onkel Søren Solem. At Biscaya skrives med V på spansk er en sak. Men selve postkortet med 5 centimo spansk brevmerke var trykt for bruk til Portugal og Gibraltar. Kanskje derfor oppfrankert til brevporto 10 centimo med AFA 192 til innenlands brevporto? (Kan tante Trine ha ansett brevmerket for ugyldig?) Kortet er stemplet i Madrid 12.nov.1894. Tante Trine har skrevet Viscaya som hun ellers brukte landsnavn.

Erling Solem.

Småskalaforfalskning. Gammel eller ny bagatellkriminalitet? Betyr det noe at «slikt» omsettes?

Har /tar noen noe ansvar for å stoppe spredning?

«Er det så nøye, da?»

1316/4510: 1914. 5 øre, grøn. Stemplett mærke med variant: DOBBELT PERFORERING I BUNDEN AF MÆRKET. Facit: 1500.

Auktion: 1316, net-auktion
Eftersyn: Fra 18. april i Baltikavei
Kategori: Frimærker & postkort - Norge
Symbol:
Katalognr.: Facit 123v1
Forventes solgt: I morgen kl. 20:50 om 1 dag 9 timer
Vurdering: kr 250 (€ 33)
Deres maks.bud: Vælg maksimumsbud

Budt af 818698: kr 700 (€ 94) 01:31:12
Budt af 839378: kr 650 (€ 87) autobud
Budt af 818698: kr 650 (€ 87) 01:21:18
Budt af 839378: kr 600 (€ 80) autobud

Bildene hentet fra auksjonsfirmas hjemmeside. Objektet ble ikke fjernet eller tekst-korrigert etter henvendelse fra samlerhold. Dette merket er i større sammenheng en bagatell. Tilslag DKK 950,- er mye for et manipulert merke - men kjøper kan ha kjøpt fordi vedkommende samler på forfalskninger.

Les også artikkelen nederst på side 2 om handel på nett.

Heller ikke alle seriøse auksjonsfirmaer reagerer når de får henvendelser om objekter som er helt eller delvis forfalskninger – hvor det ikke fremgår av beskrivelsen at dette selges som falsk.

Auksjonsfirmaer hevder de har ansvar overfor innleverer og må selge objekter når de har godtatt dem til auksjon og det ikke «bevises» at konkret objekt er forfalsket etc. Resten er det kjøperens ansvar å ta tak i. Dette er den juridiske siden av saken og beskrevet i auksjonsvilkår. Men:

Er slik handling/mangel på handling etisk korrekt når auksjonsfirma ikke lenger kan være i god tro?

(Dobbeltagging av NK 114 var i NK lenge prissatt høyt, ble senere sammen med dobbeltagging på NK 115 omtalt som «kjent»). I 2006-utgaven ble omtalen fjernet da ekte dobbeltagging ikke var teknisk mulig. Den ekstra taggeraden på det her viste frimerket har tydelige og distinkte hull som synes tilført etter at frimerket er vasket. Hull og hullavstand er heller ikke konform med originalperforering. I *Norsk Filatelistisk Tidsskrift* nr. 7/2010 og i *The Posthorn* fra august 2008 er det artikler om falsktagging på NK 114.)

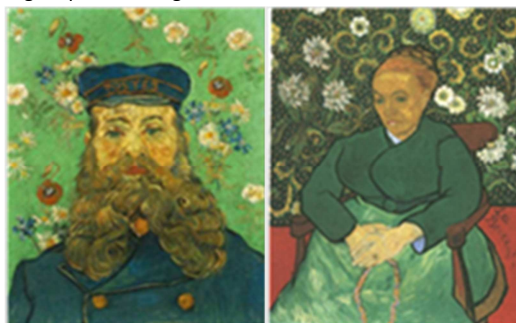
Wenn jemand eine Reise tut, dann kann er was erzählen.

Det kom et postkort fra Arvid Løhre og dette gamle ordspråket rant redaktøren i hu.

Arvid og Kari var i Nederland og Tyskland på elvecruise. Kortet var prisverdig frankert, skrevet nær Köln, postlagt i Schiphol og stemplet i Haag. Billedsiden viste én versjon av Vincent van Goghs kjente portretter av postmannen fra Arles, Joseph Roulin. Arvid hadde ikke sett originalen nå – men han og fruene hadde i det minste fått beskue en av van Goghs varianter av Madame Augustine Roulin. Det blir dog ingen artikkel fra Arvid om Roulin i dette nummeret av Budstikka. Den skrev Arvid allerede på åttitallet for *Frimerke Forum*. Budstikka bringer som erstatning for artikkel om van Goghs postmann, et noe yngre fotografi av annen fransk postmann, her anonym. Bildet er fra sumpområder nær Bordeaux hvor det var praktisk å være oppstylt.

Budstikka sørger også for at våre kunstinteresserte lesere kan, i frimerkeformat, få ane hvordan Vincent van Gogh forestilte seg sin postmann og hans madame.

I tillegg til mer enn 860 malerier etterlot van Gogh seg 1300 tegninger/trykk. Men også 900 brev. Disse er behørig trykt og utstilt. Redaktøren kan ikke huske å ha sett at konvoluttene har fått samme oppmerksomhet. Om vi ikke kan drømme om annen originalkunst, kan vi kanskje tenke oss den postale dokumentasjonen?

For en tid fikk jeg tilbud på et brev stemplet **Ship Letter Newcastle Tyne**. Jeg fattet interesse for brevet da brever fra Norge stemplet Ship Letter Newcastle on Tyne, ikke var så vanlige.

Da jeg begynte å studere brevet og sammenholdt Newcastle-stemplet med hva **Allan W. Robertson** skriver i sin bok "**A History of the Ship Letters of the British Isles**", fant jeg på side E.215 en omtale av dette stempelet som han kaller S.3:

SHIP LETTER NEWCASTLE-TYNE

"Sloping seriffed letters. Dispatched from G.P.O. to Newcastle 15.6.1846. No record of use."

Well. Her er det i hvert fall ett brev. Foruten dette brevet har

Harry Snarvold i sin bok "*Carrying Norwegian mail abroad up to UPU*" side 125 enda et brev med dette stempelet.

Nå fikk jeg "blod på tann". De øvrige stemplene var greie nok, men påtegningen "**By Steamship Norway**" gjorde meg nysgjerrig. Var det mulig å finne ut noe mer om skipet? Ved gjennom søkning på internett var det til stadighet **SS Norway** med dens bedrøvelige historie fra 1960-årene som dukket opp og jeg ble mer og mer nedstemt inntil plutselig jeg fant en henvisning til det **engelske rederiet Allan Line** hvor "min" **SS Norway** var nevnt.

Nå var lykken bedre enn forstanden: Jeg klikket på skipets navn og da fikk jeg opp seilingsplanene for aktuell periode. Skipet gikk i 1871 i rute fra Trondhjem via Christiansund, Aalesund, Bergen til Newcastle. Ved å klikke på årstallet fant jeg at skipet gikk fra **Trondhjem 17.6.1871**, to dager etter at brevet ble stemplet i Trondhjem.

(For ordens skyld kan det legges til at innlevert post på denne tiden ble vanligvis stemplet i forbindelse med avgangen fra postkontoret og ikke i forbindelse med innleveringen).

Konklusjonen på dette er at dersom du setter deg inn i litteraturen og søker kunnskap vil dette som regel gi ekstra uttelling.

MEDLEMSNÅLEN UTGÅR

Medlemsnålen i Norsk Posthistorisk Selskap utgår med øyeblikkelig virkning. Heretter kan dessverre ingen nye eller gamle medlemmer få utdelt noen nål. Det er nå kun noen få eksemplarer igjen, og de skal beholdes i vårt arkiv. Dette ble vedtatt på styremøtet 13. april.

Utformingen av medlemsnålen ble vedtatt på et styremøte 26. september 1998. Daværende kasserer, Oddbjørn Solli, la fram et utkast. Det var bokstavene N.P.S. i en åttekantet ramme, som i vår logo. Fargen på rammen ble det raskt enighet om i styret, den skulle være rød som "rød Christiania". Gul bakgrunn som gulnet papir var ikke aktuelt, rødt symbol på gul bunn har visst en dårlig klang for de som opplevde 1940-45! Derfor ble det blått i bunnen, som kjent var det en ikke helt uvanlig brevpapirfarge på 1800-tallet.

Siden den gang har stort sett alle nye medlemmer fått utdelt eller tilsendt medlemsnålen. Sekretæren beklager sterkt hvis noen leser dette og tenker at den der har *jeg* ikke fått. Flertallet i styret mente at en «medlemspins» var utgått på dato, og at det ikke var aktuelt å produsere et nytt opplag. Det er også vanskelig å vite hvor Oddbjørn innhentet anbud, og fikk dem produsert. Sekretæren er åpen for at enkelte medlemmer har et annet syn på saken enn styret. Korrekt prosedyre vil da være å skrive et saklig leserinnlegg i Budstikka, og/eller levere et forslag til årsmøtet 2014.

15,3 x 9,5 cm, noen som vil savne den vesle pins'en?

Arvid Løhre, sekretær

Da jeg fikk et eksemplar av *Budstikka* i hendene med oppfordring om å skrive noe til bladet om **Lokalhistoriewiki**, viste det seg å være vanskeligere å komme i gang enn jeg først hadde trodd. Ikke fordi det er vanskelig å kombinere posthistorie og lokalhistorie, men fordi bladet var så fullt av interessant lokalhistorisk stoff at jeg ble sittende med det. Jeg smilte litt over en artikkel om postran i hine hårde dage, for noe av det første jeg selv skrev på Lokalhistoriewiki var artikkelen "*Postranet i Mosseskogen*". Vi har tydeligvis noe felles.

Hva er Lokalhistoriewiki?

Lokalhistoriewiki er et nettsted som drives og eies av Norsk lokalhistorisk institutt, og som skal være et lokalhistorisk oppslagsverk for hele landet.

Det meste av bidragene kommer fra frivillige, mange av dem tilknyttet organisasjoner vi samarbeider med. Vår definisjon av lokalhistorie er så bred som den kan få blitt. Ofte sier vi at lokalhistorien er det som skjer innafor et område som er mindre enn nasjonalstaten, så det kan være alt fra ei bygd til en landsdel som avgrenser det.

Noen ganger sier vi også at lokalhistorie på wikien er "*alt som er for smått til å være verdig omtale noe annet sted*". For å strekke det virkelig langt – hvis noen vil beskrive et frimerke med motiv fra ei norsk bygd, er selv ikke det for lite. Samtidig har vi, ettersom wikien har vokst, sett hvor mye ekstra kunnskap vi får ut av å samle landets lokalhistorie på ett sted. Vi ser sammenhenger, likheter og forskjeller, kuriositeter og arketyper som tidligere har ligget skjult. Og jeg kan ikke fri meg fra å tenke at dette vil gjelde posthistorien også.

Posthistorie som lokalhistorie

Som nevnt er mye av stoffet i *Budstikka* lokalhistorie. I noen tilfeller er det åpenbart, som den nevnte artikkelen om postran. Der er scenen lagt til Vang i Valdres, og artikkelen kunne like gjerne vært skrevet for historielagets årsskrift, så solid er forankringa i det lokale. I andre artikler er ikke temaet like klart lokalhistorisk, men det som slår meg er at det virker praktisk talt umulig å skrive posthistorie uten å hekte den fast i noe lokalt. For selv om posten er en nasjonal tjeneste, og til og med et internasjonalt apparat, kommer man ganske så raskt inn på dem som sender og mottar brev og ikke minst på det enorme lokale apparatet som må til for å få posten fram. Og da kommer vi til noe som vi må ha en felles interesse av, nemlig historien til postruter, -åpnerier, -kontorer og alt annet som vi finner i lokalsamfunnene. De er interessante for både posthistorien og lokalhistorien som helhet, for dette er helt sentrale institusjoner i bygginga av landet.

Dugnad

Mye av arbeidet på Lokalhistoriewiki skjer på dugnad. Det er allerede i gang et betydelig slikt arbeid med posthistorie, noe særlig Dag Bjørnland og Nils Skarra står for. De er tilknyttet Samkult, og har skrevet omfattende artikler om seks sentrale postruter og satt disse inn i en større sammenheng. Artikkene deres gir mersmak, og vi håper å kunne bygge ut dette med mange flere artikler om postvesenet. Vi håper derfor å få med flere posthistorieinteresserte på en større dugnad. Lokalhistoriewiki er et fleksibelt nettsted, der slike dugnader kan være alt fra et formelt samarbeid til noen entusiaster som jobber sammen. Vi som jobber med wikien på mer eller mindre fast basis, skriver jo også en del, men ingenting kan erstatte lokal- og temakunnskap når det gjelder å produsere

solide artikler. Det vi bidrar med er derfor særlig kursing, teknisk veiledning, organisering av stoffet og historiefaglig bistand. Og innimellom litt trøst når frustrasjoner tar overhånd. Og man skal ikke se bort fra muligheten for at det blant våre brukere er noen som har en liten posthistoriker inni seg som skriker etter å få komme ut.

Hva kan vi få til sammen?

Norsk lokalhistorisk institutts ambisjon er å lage et lokalhistorisk oppslagsverk som dekker så mange emner som mulig, og å styrke interessen og forståelsen for lokalhistorie. Det jeg *ønsker* meg, er at vi også kan si følgende:

"Norsk Posthistorisk Selskaps ambisjon er å lage et posthistorisk oppslagsverk som dekker så mange emner som mulig, og å styrke interessen og forståelsen for posthistorie".

En ambisjon om å lage et oppslagsverk kommer kanskje som en overraskelse på noen, men smak på den. Det høres ikke dumt ut, gjør det vel?

Nå er ikke lokalhistoriewiki nødvendigvis stedet for absolutt alle sider ved posthistorien. Vi er orientert mot norsk lokalhistorie, og det er ikke alle temaer som vil være like egne. Men man vil komme veldig langt innenfor våre rammer, i det minste med å lage et oppslagsverk over norsk postvesens infrastruktur, personer knyttet til etaten gjennom tidene, metoder for postombæring og mye annet.

Postrute Christiania-Hamar:
Kart fra 1762 der Nils Skarra fra Samkult har tegnet inn postruta.

En liten historie til slutt

Da jeg var en liten gutt og vokste opp i Hølen i Akershus, sa faren min en dag til meg at vi kunne gå til "Jacobsen" etter at vi hadde vært på butikken. Det var gjevt, for Jacobsen drev en isenkramforretning som også solgte smågodt – et besøk hos ham betydde altså et lite kremmerhus med sukkertøy og karameller. Men jeg ville heller til "Holter", det vil si Helge Holter på postkontoret. Faren min lurte naturlig nok på hvorfor i all verden jeg heller ville på postkontoret enn til godtebutikken. Svaret var enkelt: "Han har stempler". Jeg fikk nemlig sitte på disken og stemple på et ark, og da fikk karameller være karameller. Moralen i historien? Jeg var merkelig allerede som barn, det er så, men viktigere er det at postkontoret betydde noe i lokalsamfunnet. I dag gjør det kanskje ikke det i samme grad, med "Post i butikk", men minnene som er igjen, de må vi ta vare på, og jeg tror vi kan gjøre en god jobb sammen for å få til det.

File: Samtale

Les Vis kildetekst Vis historikk

Trenger du hjelp med å komme i gang på wikien? Ta en kikk på våre [nybegynnerbrosjyrer](#) på nynorsk og bokmål.

File: Samkultgruppen.jpg

AV DAG BJØRNLAND, ERIK BRAND OLIMB OG NILS SKARRA

Kronikkforfatterne har hver for seg innehatt sentrale posisjoner i og utenfor samferdselssektoren. Alle tre har arbeidet i bl.a. TØI, der Bjørnland og Brand Olimb har vært institutsjefer.

Ingen høyere oppløsning tilgjengelig.

Samkultgruppen har skrevet en rekke artikler på Lokalhistoriewiki om postgangen i Norge. Nedenfor en del av oppslaget om gruppens arbeid med posthistorie. Les mer på nettet!

Side Samtale

Les Vis kildetekst Vis historikk

Trenger du hjelp med å komme i gang på wikien? Ta en kikk på våre [nybegynnerbrosjyrer](#) på nynorsk og bokmål.

Postgangen 1647-1814 i Norge

Postgangen 1647-1814 i Norge begynte med at stattholder Hannibal Sehested etablerte **Postverket** i Norge i 1647. Han var stattholder mellom 1642 og 1651, kongens svigersønn og hans viktigste representant i Norge. Kongen het **Christian IV**, og regjerte i 60 år (1588-1648). Med etableringen av Postverket begynte en revolusjon i informasjonsflyten i landet, og det er arbeidsgruppens hensikt å studere postgangen fra etableringen i 1647 til dags dato. I første omgang ble postgangen under **unionstiden med Danmark** valgt ut. Postverket ble med tiden landets største samferdselsbedrift.

Regulær postgang var allerede blitt opprettet i **Danmark** i 1624 og enda tidligere ute i **Europa**. Det hadde riktignok vært foreslått en form for postgang i Norge helt tilbake på 1500-tallet, men det hadde ikke blitt noe av forslaget. Norge var fra naturens side et vanskelig, tidkrevende og dyrt land for regulær posttransport. I denne artikkelen blir forutsetninger for og konsekvenser av etableringen analysert. I artikkelen behandles også fellestrekk for alle postrutene. Dermed slipper arbeidsgruppen å gjenta disse fellestrekkene i hver postrute, men kan henvise leseren av den enkelte postruten til denne oversiktsartikkelen. Vi følger den organiserte postvirksomheten under unionstiden frem til Norge i 1814 ble avstått til **Sverige**. Det synes naturlig å behandle unionstiden med Sverige særskilt.

Artikkelen setter rammen for analysen i de seks hovedpostrutene:

1. Postgangen Christiania-København 1647-1814
2. Postgangen Christiania-Bergen
3. Postgangen Christiania-Stavanger (Vestlandsruten)
4. Postgangen Stavanger-Trondhjem (Kystpostruten)
5. Postgangen Christiania-Trondhjem
6. Postgangen Trondhjem-Vardøhus (Nord-Norgeruten).

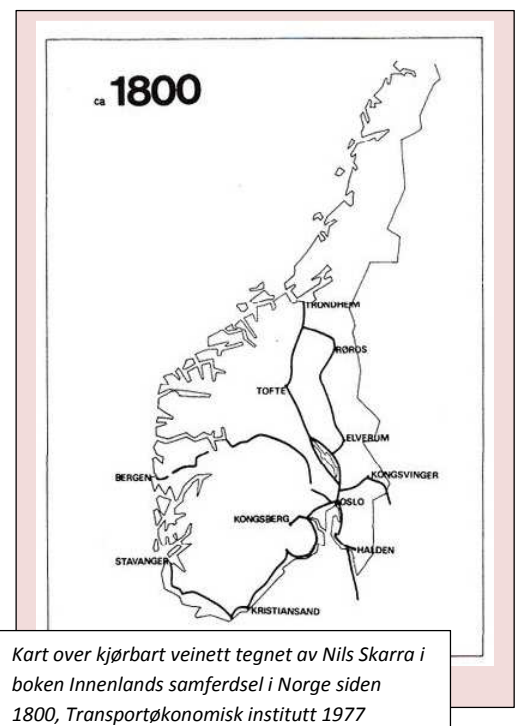
Hannibal Sehested Stattholder i Norge 1642-1651. Kopi av maleri utført av Karl von Mander, Wedellsborg

Postgangen 1647-1814: Faksimile av del av artikkel på Lokalhistoriewiki, skrevet av Dag Bjørnland med flere.

Samkult blir til

Samkult er et akronym (forkortelse) for *Samferdsel*, *Kultur* og *Teknologi* og springer ut fra arbeidsgruppens overbevisning om at samferdsel, kultur og teknologi henger uløselig sammen. For arbeidsgruppen omfatter begrepet samferdsel forflytning (transport) av gods, personer og tjenester og så mange slags aktiviteter tilknyttet forflytningen som kan være interessante i de problemstillingene som arbeidsgruppen tar opp. For eksempel vil det være viktig å behandle anlegg, drift og vedlikehold av infrastruktur i samferdsel. Kultur vil normalt være et begrep som kan ha flere tolkninger, men vi vil finne forståelsen for begrepet innenfor ord som holdning, sedvane, ferdighet, kunnskap og mange slags fysiske ting. Et moderne begrep som fanger opp de fleste av ordene vi har listet opp, kan være trafikkultur. Teknologi omfatter læren om teknikk. Utvikling i samferdsel er helt avhengig av teknikk. Kunnskap om hvordan samfunnet kan bygge bro, kan være et enkeltstående eksempel på et område med enorm utvikling i kompetanse og kunnskap i de siste 300 årene. Etter arbeidsgruppens overbevisning utvikler samferdsel, kultur og teknologi seg i et vekselspill.

Et vekselspill innenfor samfunnsforhold kan analyseres med hjelp av flere vitenskapelige disipliner og med matematiske, såvel som med grafiske metoder. Arbeidsgruppen har bevisst valgt å fremlegge analysen på grunnlag av sin **forståelse** for de tunge drivkreftene bak samfunnsutviklingen og med utstrakt bruk av bilder og kart. Elementene til forståelsen skriver seg i stor grad fra samfunnsvitenskap.

ca. 1800

Kart over kjørbart veinett tegnet av Nils Skarra i boken *Innenlands samferdsel i Norge siden 1800*, Transportøkonomisk institutt 1977

SKANFIL
auksjon 132

2869 5851

6675

2173

SKANFIL
Auksjoner as

Auksjonen foregår i våre lokaler:
Østensjøveien 29, 0661 OSLO

www.skafil.no

183. auksjon 19. og 20 juli 2013

International stamp auctions
ENGERS
frimerker

Auksjon nr. 107

Oslo 15. -16. mars 2013

Lot 45 Lot 109

Scandic KNA Hotel, Parkveien 68
Fredag 15.3 kl.18.00 • Lørdag 16.3 - kl. 10.00
Visning - se side 6 • Viewing - see page 6

108. auksjon 18. og 19. oktober 2013

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

SKANFIL A/S
Engers Frimerker
Kjell Germeten A/S
Frimerkehuset AS

Norsk Posthistorisk Selskap
takker for bidragene.

INTERNASJONAL
FRIMERKEAUKSJON 83

KJELL GERMETEN AS

Fredag 30. 11. og
lørdag 1. 12. 2012

SAS Scandinavia Hotel
Holbergs gate 30 OSLO

Gimleveien 2, P.O. Box 3089, Elisenberg
0057 OSLO • T: 22 44 19 11, FAKS: 22 58 04 04
www.germeten.no • E-mail: germeten@online.no

84. auksjon 6. og 7. desember 2013

9. og 10. november 2012
Radisson Blu Plaza Hotel
Sonja Henies Plass 3, 0134 Oslo

F.C. MOLDENHAUER AS
BERGENS FRIMERKEFORRETNING

P.O. Box 25R Sentrum, NO-5804 Bergen, Norway
Telephone (+47) 55 31 44 20 - Fax: (+47) 55 32 63 55
E-mail: frimerke@online.no - Internett: www.frimerkehuset.no

Nr. 71

72. auksjon 8. og 9. november 2013